

(introduction)

مسائل ضروری در تدریس
هدفداری و ایمان به هدف
داشتن توان علمی لازم
مدیریت در تدریس
داشتن طرح و برنامه درسی

- الف) - طرح و برنامه علمی درسی درازمدت
ب) - طرح و برنامه علمی درسی روزانه

طرح و برنامه درسی عملی
فوائد طرح و برنامه درسی عملی
نمونه از طرح درسی عملی

انتخاب روش تدریس

- ۱- معلمان انتقال دهنده دانش
- ۲- معلمان شکافنده مفاهیم
- ۳- معلمان طرفدار روابط انسانی

- (Teacher centered) (معلم محوری) روش تدریس زبانی
- (Student centered) (شاگرد محوری) روش تدریس فعل
- (Alternate teaching method) (روش تدریس متداول) روش تدریس متابولی

دقیق معلم
نفوذ معنوی معلم
هزارمدادی معلم
رشد فکری شاگرد و معلم
مقام معلم در اسلام
انضباط صنف (Class discipline)

آن سخن نهایت الحیر در توانی
ای آنکه حوال شاگرد بتوانی
برون رفتاری آنچه را آلم خود
از خود بداری (آنچه خواهی داشت) از

تشویق
خصوصیات و نقش معلم
معلم از نظر کلی
معلم از نظر فنی

- ۱- نظریه یا فلسفه کودک محوری (Centered child theory)
- ۲- نظریه یا فلسفه موضوع محوری (Centered subject theory)
- ۳- نظریه یا فلسفه اجتماع محوری (Centered social theory)

ویژگیهای معلم

اخلاص- اراده- پشتکار- خلاقیت- مدارا- خونسردی- نظم- مهربانی- اراستگی- طهارت
ادب- تواضع- قاطعیت- عزت نفس- هنرمندی .

روش های مدرن تدریس (modern method teaching)

جنبه های اساسی تدریس

- ۱- جنبه منطقی
- ۲- جنبه اجتماعی
- ۳- جنبه روانی
- ۴-

النوع روش های تدریس

الف- روش توضیحی

روش سخنرانی (Lecture method)
مراحل روش سخنرانی
عوازل موثر در سخنرانی
او صاف یک سخنران
درجه موارد از روش سخنرانی استفاده می شود؟
محاسن روش سخنرانی
معایب روش سخنرانی

ب- روش فعال (Active method)

آمادگی ها برای تدریس فعال
آمادگی شاگرد برای تدریس
آمادگی های معلم برای تدریس
پلان درسی چیست؟
هدف رفتاری

- ۱- معلم انارشیت (Anarchist teacher)
- ۲- معلم دیکتاتور (Dictator teacher)
- ۳- معلم رقابتی (Rivalry teacher)
- ۴- معلم همکار (Cooperator teacher)

مهارت‌های ضمن تدریس

مهارت معلم در صنف
 جدول ارتباط (Communcation table)
 عوامل محل ارتباط

- الف) معلم
- ب) شاگرد
- ج) محتوای درسن
- د) رسانه های آموزشی
- آمادگی های ذهنی شاگردان
- عواطف تشنجه زای فیزیکی
- عواطف تشنجه زای روحی

مهارت‌های پس از تدریس

ارزشیابی - امتحان - انواع امتحان به شیوه صحیح - انواع سوالات
 معايیت سوالات چند گزینه ای
 معايیت سوالات + نظری

انواع میتودهای تدریس

مبالغه و مأخذ

اهمیت استفاده از روش **Method**) مناسب در انجام موفقیت آمیز هر امری، بر هیچ کسی بوقتی نیست.

چه بسا افرادی که از اندوخته های علمی ارزشمند سره شارند اما بد لیل بی بهره بودن از «روش» مناسب

در

انتقال آن اندوخته ها بدیگران ناموفقند.

توجه به روشهای همچو روش تدریس (teaching method) روش نویسنده (method)

روش تحقیق (Research method) و.... آنهم بصورت علمی و قانونمند، در مراکز تعلیمی و تربیتی جامعه

ما بویژه در مراکز علمی کاملاً ضروری است.

کسیکه بخواهد در وا دی تدریس (Teaching) گام نهد باید با اصول و شیوه های مختلف تدریس و تکنولوژی آموزشی، آگاهی لازم داشته باشد.

اگر بخواهیم همگام با تغیرات حريم جهانی به پیش رویم و به درمان تنشی های موجود اجتنما عی بپردازیم باید به مطلب معلم برویم و نخسته های شفا بخش آن را قبول نماییم.

تجربه کثیر های پیشرفت جهان به اثبات رسانده است که کیفیت هر نظام آموزشی وابسته به کیفیت معلمان آن میباشد.

هر گاه از پیشرفت های چشمگیر که در مساجه علم و تخفیک بدید آمده است سخن بمعیان می آوریم، نباید نقش معلم و آموزگار را جدا از این پیشرفت ها مطالعه نماییم، بلکه همیشه بخاطر داشته باشیم که همه پیشرفت های جهان موجود در همه مساحت مرهون زحمات خستگی نا پذیر معلمان آن میباشد. لذا نام معلم و نقش سازنده آن در اکتشافات قرن حاضر بسیار گرامی و ارزشمند است. پس باید در تربیت و رشد همه جا نبه معلم توجه همیشگی و لازم بعمل آید.

روش های تدریس از ابزار بسیار مهم کار معلم به شعار میروند و موفقیت معلم را در این کار بزرگ و این رسالت عظیم چند چندان میسازند.

روش تدریس مجموعه فعلیت های معلم و شاگردان جهت زود تر رسیدن به هدف مطلوب است.^(۱) تدریس عملیه دو جانبی بین معلم و شاگرد است که طی آن تحقیق، تربیت و اکتشاف انسان صورت میگیرد و منظور از روش تدریس به مفهوم وسیع آن آمادگی برای گامهای لازم جهت انجام دادن کار معین است؛ یا به عبارت دیگر منظور از روش تدریس کلیه تدبیرها و فعلیت هایی است که معلم برای تحریک، راهنمایی و یادگیری شاگردان انجام میدهد اگر روش تدریس بصورت درست انتخاب و پیکاربرده شود موجب سهولت، سرعت و دقت و یادگیری خواهد شد؛ فرآگیر خواهد توانست در کمترین مدت بیشترین استفاده را به نماید.^(۲)

با توجه به اینکه معلم با روح و روان شاگردان مروکلار دارد باید با شیوه های تعلیم و تربیت (Education) آشنای باشد تا با برخورد نسبتی، ضریب روحی جبران ناید برای بشاگردان وارد نسازد.

روش تدریس استاید گرامی نقش اساسی در تفهیم یا عدم تفهیم دروس به شاگردان دارد چه بسا که بک روشن تدریس بتواند مشکلات ریاضی را حتی در ذهن شاگردان جای دهد و گاهی ممکن است اتخاذ شیوه نادرست آسان نتیرین مباحث را گنجگ و پیچیده جلوه دهد و دانش آموز را خسته نماید. پس انتخاب روش مناسب در مرتدیریس و سازنده گی آینده سازان جامعه الزامی است که نباید از روش های مناسب تدریس خللت نمود.

(۱) طی اکبر شماری نژاد، *فصلنامه آموزش و پژوهش*، (تهران، سپاه، ۱۳۵۰)، ص ۲۷۶.

(۲) *شعاری نژاد*، همان اثر، ص ۳۱۸.

بعضی از مسائل جز جدا نشدنی تدریسند که اگر مورد توجه معلم نباشد، امر آموزش (Learn) به سامان نمیرسد، این مسائل عبارتند از:

هدفداری و ایمان به هدف

با توجه به سختی و طاقت فرسابودن کارآموزش، معلم باید ازانگیزه قوی معنوی برخوردار باشد. رانگیزه معنوی، نیاز به هدف دارد. معلمی که هدفدار نباشد تاب تحمل کج فهمی ها، بی فهمی ها، انحرافات اخلاقی و مشکلات خانوادگی و... شاگردانرا نخواهد داشت. و معلم بی هدف، هیچگاه از کارش لذت نمی برد.

اشتن توان علمی لازم

توان علمی لازم برای معلم از ضروریات اولیه است. گفتن «نمیدانم» در مقابل سوالات شاگردان در مورد مسائل «غیر تخصصی» نیکوست، ایکن در «متن درسی» پسندیده نیست.

مدیریت در تدریس

یکی از مسائل ضروری در تدریس، مدیریت در آن است، معلم باید بر صنف تسلط کامل منطقی داشته باشد تا بتواند درس را بخوبی ارائه کند.

برای اداره و کنترل صنف، توجه به نکات زیر لازم است

- (الف) حضور معلم در جلسات اول صنف با چهره جدی ترو مصمم تر.
- (ب) رعایت اعتدال در خنده و شوخی.
- (ج) مهربانی و عطوفت با شاگردان.
- (د) استفاده از تحریک عواطف و احساسات شاگردان برای آرام کردن کلاس.
- (ز) مسئولیت دادن به شاگردان اخلاق لگر.
- (ر) نگاه مساوی به همه.
- (ز) سرکشی به جاهای مختلف صنف.
- (س) پاسخهای کوتاه به سوالات شاگردان در اثنای درس و ادامه دادن تدریس.
- (ش) سوالات بموقع از شاگردان در اثنای تدریس.
- (ص) نگاه لحظه ای به چشمان شاگردان اخلاق لگر.
- (ض) ثبت امتیاز منفی برای اخلاق لگران و تاثیر آن در نمره های امتحانی برای اداره و کنترل صنف، تا آنجا که ممکن است نباید از اهرم زور و فشار استفاده کرد بنا به فرموده: حضرت علی (ص) «داعی کردن آخرین راه درمان است»

(۱) برای این کل داعیت نام خانوادگی شاگردان لازم است.

طرح و برنامه درسی دو نوع است: ۱- علمی ۲- عملی

بروگرام درسی علمی نیز هلو نوع است: الف- دراز مدت ب- روزانه

الف: طرح و برنامه درسی دراز مدت

مخصوصاً زیرا طرح، مخصوص کردن عنوان های درسی و زمانبندی آنها برای طول دوره آموزشی
و اعلان آن، شاگردان در اولین حضسه درسی است.

حوب است معلم این طرح دراز مدت را برروی تالو بنویسد و توصیحی بسیار کلی در مورد عنوانها
به شاگردان بدهد. معلم با این عمل، از ابتدای امر، مسیر و هدف را به شاگردان نشان میدهد و شاگردان
که که مسیر و هدف را ببینند، بهتر، سریعتر درستر به پیش میروند.

ب: طرح و برنامه درسی روزانه

مخصوصاً این طرح، مشخص کردن عنوانهای درسی برای هر جمله تدریس است. معلم در ابتدای
هر درس بجز عذرخواهی را روی تابلو می نویسد و بصورت کلی توضیح میدهد و پس از آن، درمن را آغاز
میکند.

فصل هجدهم - مسائل انجام انتخاب روش تدریس

اگر تمهیں مقدمات کاررا تهیه کرده و گامهای تا فرا بطریقی که بیان شد برداشته ایدا ینك برای
تدریس آن را مایل بدانید که هر چندبا استفاده از عوامل نفوذ میتوان با این قسمت راه را به مراجعت طی
کر. امازین ره بعد هر کس ناید شخصاً مداع خودش باشد زیرا در صنف درس هیچ نیروی غیر از
هنر و مهارت معلم (Teacher skill) ناقد نیست به همین دلیل شاید اغراق نباشد اگر گفته شود که روش
تدریس بزرگترین عامل توفیق معلم است. لبته نمیتوان گفت در وقی که روز نخست معلم انتخاب میکند.
کلد بلاد همواره ثابت بماند، زیرا گذشت زمان ایجاد تغیریاتی را در این روند الزام آور میسازد
همچنان نمیتوان گفت صرف مطالعه کتبی از قبیل نوشته حاضر برای معلم خوب شدن کافی است
، زیرا تجربه (Experience) بهترین و بزرگترین اموزگار پشتیبان انسان است. اما در هر صورت
چون همه معلم رانه هر چه بیشتر و بیشتر مطلب به شاگردان است. و همچنان تقریباً همه معلمان تلاش
دارند فصلی در صنف ایجاد کنند که برای تمامی اعضای آن دوستانه و آموزنده باشد مروری در روش‌های
تدریس حداقل از نظری « تئوریک » سودمند خواهد بود.

بطور کلی میتوان (معلمان را از لحاظ انتخاب شیوه های تدریس به گروههای مختلفی تقسیم
کرد که در اینجا به چند گروه اشاره می شود:

۱- مفهای انتقال دهنده دانش

با کمترین نیکی ما موربیت خود را انتقال، اطلاعات، دانش (knowledge) به صنف و تحويل آن

به

شاگردان می دهد. این نگرش قدیمی ترین و دیرین ترین الگوی معلمی است. و عجیب اینکه
علی رغم اینکه هشدارهای مداوم علیه آن تقریباً در همه جا کم و بیش رواج داشته و دارد.

به موجب این نگرش مقدیر مشخصی دانش و اطلاعات باید از مجموعه دانش و اطلاعات موجود

محدود نباشد.

نهنی و مرتبه تحصیلی شاگرد برگزید و آنرا بوسیله معلم به او انتقال داد.

مطا لب لازم را فرا میگیرد و بصورت یک امانتداز آنرا به صنف می برد و تحويل شاگردان
میداداریم^۱،
میتوان آنرا روش جلوگیری از تفکر مستقل شاگردان و بر عکس ترغیب یادگیری اندیشه ها و مطا
لبی که^۲
دیگران تعین میکنند دانست ، در نتیجه قسمت اعظم فعالیت و کار های که باید انجام شود و تصمیم
های که^۳
باید ذکر فته شود ، به معلم واگذار می شود به نحوی که در واقع بیش از شاگردان یاد می گیرد .

۲ - معلمان شرکا فنده ع مفاهیم (معلمان شرکا فنده ع مفاهیم)

یا کسانی که عقیده دارند بیان مفاهیم کلی ، یا نشاندادن راههای اصلی اکتساب داشت ، تباها وظیفه
آن است و در نتیجه باید پیدا کردن مصاديق این مفاهیم ، یا جستجو راههای فرعی را به شاگردان
واگذار کرد ظاهراً این روش همانند روش حل مسائل است که توسط جان دیوئی به شهرت رسید
، مثلاً : در صفحه جغرا فیما شاگردان چیزی را « ازیر » نمیکنند ، بلکه از روی نقشه ای که
محصولات ، راهها ، شرایط طبیعی و دیگر مشخصات مناطق در آن با عالم ویژه درج شده هر
منطقه را پیدا کرده ، آنچه را مربوط به آن است ، یاد میگیرند .

در عین حال ، تفاوت آن با روش حل مسئله در این است که بیش از حد بر اکتشافات فردی
تاكید دارد ، تقریباً معلم به هیچ سوالی پیش از آنکه شاگردان به پایان جستجو برسند پاسخ نمیدهد ،
به شاگردان گفته نمیشود از چه راهی باید رفت یا دقیقاً در کجا باید به جستجو برأ مد و به علاوه تفا
و تهای فردی را چندان مورد توجه قرار نمیدهد .

۳ - معلمان طرفدار روابط انسانی

که برقراری و حفظ متأسیات گرم ، صمیمانه و سالم انسانی بین معلم و شاگرد عقیده دارند . اینها
جزو صنف را طوری می پسندند که تسهیل کننده یادگیری باشند و در عین حال احترام متقابل معلم
و شاگرد حفظ شود . به حقیده معلمان باد شده چنین فضایی بهترین شرایط را برای رشد خلا قیمت
فرمایم میسازند .

کارل روجرز (Carl Rogers) را میتوان از طرفداران حتمی این روش دانست . او میگفت : که معلم
باید بیش از هر چیز برایجاد شرایطی تاکید ورزد که یادگیری آزمایش و خطأ ، یادگیری تجربی و نیز به
تجربه در آوردن احساسات را امکان پذیرسازد . به تعبیر دیگر ، راجز معتقد است که غیرا زین تقریباً
 تمامی انواع اموزش و یادگیری « بیروح ، سرد ، و میکانیکی است بگونه ای که از این گوش میشنویم
از گوش دیگر آنرا از خود دور میسازیم »

(۱) هلا معاوی سرمهد ، نگرش کاربردی بر : روشهای تدریس و هذر معاملی ، تهران انتشارات ای ای بو

چاپ اول ۲۲۷۹ ص ۱۴۹ .

(۲) امان از ، روشهای تدریس و هذر معاملی ، ص ۱۵۰

۶) دعوهای از مسخره میباشد .

استادیه به هر تندگی بگیر با صدمه

۷) دعوهای معلم :

۸) (لهم) : — کاری کروان یعنی میله که شکر ریخ جیزی مفعول از

لائق معلم ب ملکه هم رسم سمعنار پیشتر .
چون منعلم و محصل از فتاوی و کردار مربی و اموزگار اقتباس والهام میگیرد پس « معلم » باید روحیه دقت را در « شاگرد » تقویت کند . « شاگرد » وقتی احساس کند که معلمش مسامحه کار است ، روحیه تسامع (سهل انگاری) در او تقویت میگردد و اگر مشاهده کند که معلمش دقیق و بالغینساط است از این روحیه دقت را می آموزد .

بامطاله و بررسی دوره زندگی خود به این واقعیت پی میریم که در اثر یک بی دقتی چه دشوا ریهای برای خود بوجود آورده ایم ، یک بی دقتی در انتخاب همسر ، کانون گرم خانواده را نیره و نار میکند . زندگی در شرایط کنوئی بسیار خطیر بوده شدیداً نیازمند دقت و تأمل است .

هیچکس همانند معلم نمی تواند شاگردان را با دقت و تأمل آشنا سازد . معلمین نمونه در تصحیح اوراق و پارچه های امتحانی شاگردان با صبر و حوصله آنها را تصحیح می نمایند و سعی میکنند همراست واقعی شاگردانرا به آنها بدهند .

باز باید ره این نکته توجه داشته باشیم که دقت کردن و دقیق بودن غیر از سختگیری است ، مناسفانه برخی از معلمان بجای دقیق بودن در ارتباط به شاگردان به سختگیری های بی مورد میپردازند .

بدیهی است که دقیق بودن ، شاگردانرا تربیت کرده روحیه دقت را در او بوجود می آورد . در حالیکه سختگیریهای بیجا موجب بد بینی و تنفس شده صمیمیت و صفا را از بین می برد . که آموزگاران هوشمند این اصل مهم تربیتی را باید بدانند .

نفوذ معنوی معلم

معلم به شاگر دخود نفوذ و سیطره دارد ، بطوریکه نمونه این سلطه را بین پدرها و کودکان نمیتوان مشاهده کرد ، بدیهی است هر قدر کمالات و روحیات انسانی « معلم » گسترده تر باشد به همان نسبت نفوذ و سیطره اش عمیق تر خواهد بود .

مبدأ و آغاز هر تحول و دگرگونی در « شاگرد » همین نفوذ معنوی معلم است . معلم نمونه باید تواضع داشته باشند خضوع و تواضع معلم ، تقوای عمیق و زرف و قداست و پاکی استاد اثر عمیق در روح و جان شاگرد به جای میگذارد .

معلمان عزیزو ارجمند باید بدانند که حضرت رسول اکرم در حد بی نها یت ازین نفوذ معنوی برخوردار بود نفوذ معنوی پیامبر اسلام همانند نفوذ ستمگران و جباران روزگار نبود و نفوذ کاذب و پوشالی (میلت)

نشست ، بلکه رسول خدا همانند برگان می نشست ، همانند فقیران غذا می خورد همانند در دمندان سخن میگفت بر حصیر و بوریای ساده می نهشت و لباس و پوشاش ساده و لطیف در برابر این همه سادگی ها وقتی افراد در برابر اش میگردند . در برابر بزرگترین صخره در برابر امواج کوه پیگر او قیانوس ها فرار گرفته اند و در خود احساس خوبی و کوچکی می نمودند معلم در درجه اول باید به ساختن و پرداختن خود بپردازد تا از چنین عظمت و بهانی برخوردار گردد (معلم باید باساس خلوص نیت و ایمان راسیخ و عشق و سوزن تربیتی و روحیاتی ارزش انسانی به همه شاگردان را به خضوع و خشوع و ادار سازد و معلم باید با همه وجود شفته ویی قرار تحول اخلاقی ، جسمی ، روحی و روانی شاگردان خود باشد . معلمان عزیز باید توجه داشته باشند بهترین امری که شاگردان را به خضوع و تواضع در می آورد حسن نفوذ معنوی معلم است .

— هم‌سرای علم —

علم بودن تنها در انحصار معلومات نمی‌باشد و صحیح است که معلم بدون علم و دانش نمیتواند در کار معلمی توفیق یابد ولی علاوه بر معلومات و تخصص‌ها هر معلمی باید با «هنر» معلمی آشنا باشد یعنی باید بداند چگونه و چسان از معلومات خود بهره بگیرد و به عبارت دیگر با چه زبانی با شاگردان باید مخ بگوید، چه شیوه‌ها باید در ارتباط با شاگردان، در نظر بگیرد، چگونه و چسان باید با شاگردان ارتباط برقرار سازد.

بعضی‌ها از معلومات زیادی برخوردار هستند ولی بر اثر آشنا نبودن به اصول روانشناسی «Psychology» عالی ترین استفاده را از معلومات خود بدست آورده نمیتوانند بطور فشرده توانند قدرت پروردگار ساختن معلومات و بهره‌گیری از آن، ارتباطی با معلومات ندارد و خود مقوله خاصی دارد ترکی ازین قدرت و توان برخوردارند و عده‌دیگراین توان را دارا نمی‌باشد، گرچه بار علمی آنان فراوان و منگین است.

فراموش نخنیم که اگر کار معلمی را تجزیه کنند ۶۰٪ شعست فیصدان مربوط به روانشناسی است و تبا ۴۰٪ چهل درصد آن در ارتباط با علم و دانش معلم است. معنی روانشناسی اینست که معلم دریابد در کجا قرار دارد و شاگردانش چگونه شاگردانی هستند یا نحوه ارتباط او با آنان چگونه باید باشد؟ چگونه باید درس را آغاز کردو چگونه باید آنرا به پایان رسانید؟ و.... هر معلم خوب در اینست که بد ون توسل به روشهای منفی انتظار مات و تنبیه شدید در صنف خود نظم انسجام را با مهربانی و احترام متقابل شاگرد و معلم پایه ریزی کند معلمان باید توجه داشته باشند که صنف درس همیشه آرام نیست و گاهی محیط صنف همانند دریا طوفانی و پر تلاطم میگردد. معلم نمونه با الهام از فن روانشناسی با قدرت و مهارت امواج متلاطم صنف را آرام کرده تسلط و توان نی ادار، صنف را عملاً عرضه میدارد. پس این روانشناسی معلم است که برای اداره هر صنفی شیوه خاصی را در نظر میگرد، همه این اصول را هنر معلمی گویند.

رشید فکری شاگرد و معلم

حیوانات از عقل غریزی برخوردار می‌باشند. تحول و تکامل در حیوانات از نظر عقلی وجود ندارد. زیرا زنیور عسل با پرستو یا کبوتر اگر چهار هزار سال قبل خانه ای می‌ساخت، حالا زنیورها و.... به همان شکل قدیمی خانه‌های خود را می‌سازند. ولی عقل انسان تحول و تکامل دارد، و این تحول مرهون تحول فکرانسان است، اگر دیروز بوسیله شترووا سب و گاو به مسافرت کردن اقدام می‌کرد ولی امروز بایک چشم بهم زدن خود را به دورترین نقطه کره خاکی میرساند، همه این تغیرات در پرتو فکر کردن انسان انجام گرفته است.

به همین نسبت بشریت اگر از منبع عظیم ولایزال اندیشه و فکر خود بیشتر و کاملتر بهره بگیرد، دشواری‌های زیادی را از زندگی برطرف ساخته رفاه و آسا یش بیشتری را برای بشریت به ارمغان خواهد آورد.

از مطالب فوق این واقعیت آشکار می‌شود که بها و ارزشمندی افراد در ارتباط با اندیشه و تفکر آنان است. پس معلم می‌تواند منبع جوشان عقل و فکر شاگردان را به جوشش در آورد و همچنین معلم می‌تواند عالیترین ذخیره وجودی انسان را کشف و استخراج نماید در میان افراد یک جامعه هیچکس به اندازه معلم به افزایش معلومات خود نیازمند نیست.

او موظف است اطلاعات فنی مضمون خود را با آخرین پیشرفت‌های علمی و هنری زمان هماهنگ سازد و برای رسیدن به این هدف هم خودش باید روشهای درست مطالعه را بداند و هم آنها را بله همه شاگردان یا دبدده، زیرا در زمان فعلی کسی که مطالعه نمی‌کند واژه‌درس و تعلیم دور است، عالم مرده متحركی بیش نیست و سیر زمان او را در نظر نمی‌تلذیزه «فرد عقب مانده و بی‌خاصیت» معرفی خواهد نمود.

املاء مشغولند یا بیک سخنرانی گوش میدهند باید صنف کاملاً آرام و ساکت باشد تا نتیجه مطلوب بدست آید ولی اگر درس کارهای دستی باشد یا ساعت بحث و مشاعره و کارهای گروهی ... در این صورت انضباط شامل حرکت و سر و صدای خواهد بود و مسکوت و آرامش جایز نیست.

از جمله اصول مهم و اساسی تدریس چنانچه گفته شد حفظ انضباط معقول و ضروری است و معروف است که گردکان انضباط و نظم را بررسرو صدا و بی کنترولی ترجیح میدهند و پس بهترین انواع تسلط بر صنف آنست که بر حفظ احترام متقابل بین معلم و شاگرد مبنی باشد. متأسفانه بعلت بهتر مفهوم نشدن اصطلاح تعلیم و تربیت جدید « Freedom » درکشور ماهم کلمه آزادی « New education » در زبانه افتاده هر کس اظهار نظر می کند که : شاگردان باید در صنف آزاد باشند. بدون اینکه آزادی را کاملاً درست توضیح و تفسیر کنند باید دانست منظور از آزادی در تعلیم و تربیت، آزادی مطلق یا لجام گسیختگی و خودسری نبوده بلکه غرض از آزادی شرکت در فعالیت‌های سودمند آموزشی است.

مثال : شاگردان در ساعت بحث و مشاعره با کمال آزادی بتوانند با حفظ رعایت نظم و انضباط صنف « Class discipline » به گفتوگو پردازنند. خلاصه دموکراسی به مفهوم واقعی به معنی حقیقی را در صنف و محیط آموزشی یاد بگیرند و پیاده سازند نه اینکه مزاحم همصنفی ها شده و آنرا ازیاد گرفتن دروس و استفاده از گفته های معلم بازدارند. (۱)

برای حفظ انضباط خوب قواعد زیر را برای معلمان در اصول تدریس

پیشنهاده بکند :

- ۱- نقشه کار روزانه خود را پیش از پیش طرح کنید.
- ۲- مطمئن باشید که شاگردان گفته های شمارا می فهمند و میدانند.
- ۳- در رفتار خود با شاگردان ، استوار و ثابت قدم باشید.
- ۴- با انصاف و مودب باشید.
- ۵- آرام و خونسرد باشید.
- ۶- در خارج از صنف به وضع شاگردان رسیدگی کنید.
- ۷- تعامل و رغبت شاگردان را به صنف خود بوجود آورید.
- ۸- برای کنترل صنف خود نقشه طرح کنید.
- ۹- نام شاگردان خود را به صورت معمول بگویند.
- ۱۰- شما هر اندازه شاگردان را بیشتر بشناسید به ایشان علاوه می تر خواهند شد.

تشویقی:

منظور از تشویق و پاداش مرتبی برای متربی فقط در مقابل خدمت شایسته و کار مثبت و قابل تقدير وی بوده،

تاثیر رساننده رشد سالم آن قدم درستی برداشته شود.

تشویق بر دو گونه است : الف- تشویق مادی ب- غیر مادی

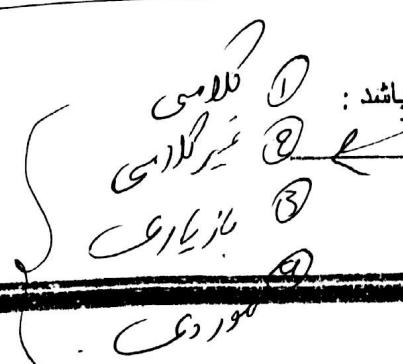
الف- تشویق مادی

تشویق مادی همان دادن جایزه می باشد در مقابل شاگردان خورد سال و بزرگسالان کند ذهن

ب- تشویق غیر مادی

تشویقهای غیر مادی به چهار صورت می باشد :

(۱) همان اثر ص ۶۰۲ .

۲۷
تشریق خیر کلامی : معلم بدون سخن گفتن حرکاتی انجام میدهد که باعث تشویق شاگردان میگردد مانند : لبخندزدن ، حرکت سر به نشانه تائید زدن ، مهر صدآفرین به گفتار .

۳۰) تشویق پایه‌واری : مانند اینکه به شاگرد بگوئیم درمورد مطلبی بیشتر فکر کن یا دوباره این را بخوان .
۳۱) تشویق مولده : این تشویق‌ها بنابر سلیقه معلم میباشد و حتماً باید غیر مادی باشد .

$$A \text{ تشویق برای معلم } = \text{ معلم آرمانی} \\ \text{ معلم مولع}$$

خصوصیات و نقش معلم

یاد را از خصوصیات معلم ، خصوصیاتی است که برای یک معلم « آرمانی » درنظرداریم و یا یک معلم همه‌ی معلمی که مانند سائز افراد بشردارای توانانی ها و ناتوانانی های فراوان است . بدون شک معلم رہایی کیست که ممکن است در این جهان هرگز بوری دسترسی نیافت ، زیرا به هر حال هر انسانی دارای توانانی ها و ناتوانانی های فراوان است .
لیکن از آنجانیکه یک معلم باید همیشه در مسیر یک معلم آرمانی گام بردارد و بسوی تکامل پیش رود

که معلم آرمانی باید معلم را تبدیل شده باشد و با افطره برای حرفه معلمی ساخته شده باشد ، زیرا معلمی که روح و حلمی را نداشته باشد و یا آنکه عشق و استعداد و ایمان سرشار برای حرفه معلمی نداشته باشد و لاحق

برای این فن بزرگ ساخته نشده باشد . اگر سالیان دراز نیز تعلیم بگیرد کمتر می‌تواند در چنین کار بزرگی پیروز گردد .

و مجله دوم « معلم آرمانی » باید به حرفه مقدس خویش عاشق بوده و بامیل بسیار عمیق با طبیعتی ... حرفه معلمی گرانیه شده باشد .

ازین دو مرحله مهم اساسی که بگذریم میتوانیم خصوصیات معلم را به سه دسته تقسیم کنیم .

الف - خصوصیاتیکه ارتباط با وضع ظاهری معلم دارد مانند سلامتی جسم و روح او .

ب - خصوصیاتیکه ارتباط با معلومات فنی و عمومی او ، روش کار ، تجربه معلومات و بتکار او .
ج - خصوصیاتیکه ارتباط با کارهای جوانب اخلاقی و روانی او دارد .

معلم از نظر کلی

۱ - ساختمن جسمی ، روحی و وضع ظاهری ، قیافه و لباس ، حرکات رفتار و گفتار .

۲ - عشق و احترام و اعتماد به حرفه خود و اتقاء بدان .

۳ - شخصیت محظوظ مورداً احترام و اعتماد ، اتقاء به نفس ، اعتبار ، مایه علمی ، تسلط بر کار .

۴ - شخصیت محظوظ و مورد علاقه .

۵ - شخصیت اجتماعی بعنوان کسی که تنها در صنف معلم نیست .

۶ - خویشن شناسی و آگاهی به خصائص خلقی و تواناییها و ناتواناییها روحی و جسمی خویش .

۷ - نظم و وحدت در فکر و تصمیم گیری .

مقدار دارایی از مالک نهاده باز هم داشته باشد

نیز مقدار دارایی مالک

دسته بندی مالک دارایی مالک

دو دسته دارایی از دارایی مالک دارایی مالک

دو دسته دارایی مالک

{

مانند: پایداری، بردباری، گذشت، نظم و دقت، روشن بینی، آگاهی درست بلند نظری درستی در رفتاروکردارواندیشه، تصمیم، پاکدلی، تشخیص، قضاوت و رزشیابی درست.

- ۹- معلم باید بتواند در محیط مکتب و صنف یک راهنمای واقعی، یک دوست صمیمی و یک مرجع زنده علمی و یک فاضی حقیقی باشد.
- ۱۰- آشنازی نزد یک با وضع روحی و اجتماعی محصلین.

معلم از نظر فسی

داش : knowledge تجربه : experience مهارت : skill ابتکار : Initiative روش : Method

- ۱- داشتن پروگرام، روشن و نقشه و طرح درس.
- ۲- ضرر بیان، سنجیده و شمرده گفتن...
- ۳- عایت و اجرای نظم و دقت و خواستن آن از شاگردان.
- ۴- اداره صنف و تسلط کامل بر آن.
- ۵- عکس العمل عمیق توأم با تفکر (بجای عکس العمل های فوری و انفعالی)
- ۶- دقت در عکس العمل شاگردان.
- ۷- توجه زمان و حدود پادگیری شاگردان از مطالب درسی.
- ۸- مهارت در تهییم مطالب درسی.
- ۹- ابتکار، معلم نباید مُقلد باشد بلکه میتواند در شرایط و موقعیت معین شیوه خاص و ابتکار تازه بکار برد.
- ۱۰- استفاده از شاگردان در تدریس.
- ۱۱- تنوع در درس، مثالهای زنده.
- ۱۲- عایت اختلافات فردی.
- ۱۳- قیاس نکردن (برابری) شاگردان با یکدیگر.

۱۴- مکاری و تشریک مساعی شاگردان معلم و اولیای داش آموزان.

۱۵- شیجه گیری از درس، انتخاب مواد برگزیده درس و خلاصه کردن مطالب درس.

و اثیکه معلم سرمشق و نمونه توحید باشد، شاگردها تحت تاثیر او فرار میگیرند و ازوی اقتباس توحید میکنند.

شخصیت و عمل معلم، حرکات و رفتار او بیشتر از سخن خشک و خالی او تاثیردارد. شاگرد در قسم اول از کردار معلم و در قدم دوم از رفتار معلم الگو میگیرد، معلم کیمیت که قوه را فعلیت میبخشد

تهیه و تنظیم پروگرام درسی

(Preparation and management of Teaching Program)

مفهوم مطالعی است که کتاب درسی برآسان آن نوشته می شود و معلم نیز مامور اجرای آنست. ولی در تعلیم و تربیت جدید (New - Education) پروگرام درسی مفهوم وسیع تری پیدا کرده است. علاوه بر مواد درسی شامل همه فعالیتهای شاگردان در هر زمان و مکان می شود تا به هدف مطلوب پرورشی برسد. در ترتیب و تنظیم پروگرام درسی سه نظریه یا پایه فلسفی وجود دارد که میتوان آنها را جلیل خلائمه کرد:

نظریه با فلسفه کوک مسحوری (Central child Theory)

پیران این گروه با نظریه بدو گروه تقسیم می شوند :
 الف - گروهی که معتقد است کودک موجود زنده است که از درونش رشد میکند (این گروه به ورا
 ب) Heredity (پیشگذر ارزش قائل اند)

ب - گروه دیگری که عقیده دارند کودک موجود زنده است که در رشد و تکامل خود از عوامل خارجی
 مدعی شود (این گروه به محیط Environment اجتماعی پیشگذر ارزش قائل اند)

گروه نخست اصل از ادی را مهمنترین عامل رشد و تکامل میدانند و میگویند :
 رازاد رشد و نموست « Freedom is growth » همچنانکه « تربیت رشد و تکامل است »

« Education is growth » از معرفترين پيشروان اين گروه راک روسو « Rousseau »

ر ا م ج ۱ . ۱ . ۱ .
 ايان ميگويند : کوک را در تجربه مخصوص خود ش از اراد بگذاري ، از فعالیت او جلوگيري نکند
 و ادخالت

و راهنمائي در رشد و تکامل کودک اجتناب ورزيد . (۱)

اما گروه دوم ميگويند که محیط نقش بزرگ در رشد و تکامل بدنی و ذهنی کودک دارد . آنچه
 از تجربه ها و آزمایش های روانشناسی استنباط می شود اینست که هر دو عامل « محیط و وراثت »
 در شد و تکامل فرد صعب میباشد ، بنابراین مکتب و معلم و پروگرامهای درسی هر دو عامل را در نظر
 بگیرد .

نظریه با فلسفه موضوع محوری (Central subject theory)

درین فلسفه معلومات یا مواد و موضوعات درسی اصل دارند و مکتب و معلم باید آنچه را که خود
 برای شاگرد مفید میداند به او بدهد و طرفداران آن بدو گروه تقسیم می شوند .

الف - گروه اول معتقد است که باید تمام تجربه ها و معرفت ها را به کوکان تعلیم داد که یک
 حطر نادرست بوده چرا که همه معلومات را بشر نمیتواند حفظ کند .

ب - گروه دوم اصل انتخاب آزاد را قبول دارد و معتقد است از میان تجربه های گوناگون
 بشر ، در گذشت زمان باید آنها را برگزید و به کودک باد داد ، که برای وی مفید اند این عقیده امروز
 طرفداران زیادی دارد .

(۱) شاگرد میتواند که بارگیری میکند بازگشته باشد مثل نیازمندیان را .

(۲) شاگرد میتواند که را با (یکی بازی با مر فرد) نیازمندی از

(۳) نظریه با فلسفه اجتماع محوری (Central social Philosophy or Theory)

پیوان این فلسفه عقیده دارند که در تهیه و تکلیم پروگرام درسی باید صلاح و نیاز اجتماع را
 در درجه اول اهمیت اور داد ، آنان نیز بدو گروه تقسیم می شوند

الف - گروه اول معتقد است که شاگردان معلومات و تجربی را بدمست آورند که در زندگی
 واقعی اجتماعی خود بدانها نیاز دارند ، درین صورت است که شاگردان افراد مفید به جامعه
 کنوی خود باشند می آیند که درآینده خواهند داشت .

ب - گروه دیگر از پیروان اجتماع محوری به اجتماع ، آن چنان که فعله است توجه نداشند

و معتقدند که باید شاگردان را برای اجتماع بهتر از اجتماع کنونی آماده ساخت بررسی

دقیق این سه نوع فلسفه در تهیه و تنظیم پروگرام درسی نشان میدهد که نمیتوان یکی از آنها را بعنوان

نظریه کامل پذیرفت بلکه در تنظیم هر نوع پروگرام درسی باید به هر سه جنبه توجه داشت ، یعنی توائی

، غبیت و نیاز شاگردان را در نظر گرفت و از تحمیل موادی که استعداد پادگیری شان را ندارند اجتناب

کرد ، مطالبی را در پروگرام درسی گنجانید که حتی نیازهای محیط زندگی او را نیز مورد توجه

گذاشت .

(۱) طی اکبر شماری نژاد ، الینه اموزش و پرورش ص ۲۷۲ وص ۲۷۲ .

فصل سیم - کسائل اعماق

فلاصل :

علم پیدا خواص داشته باشد و برای خدا و ارزش‌های اسلامی و انسانی تدریس کند چرا که موثر واقعی است و مبت که دلها را برای بدیرش آمده می‌کند.

پام برای خاطریه نه سی رسولان ائمی بوده است که همه می‌گفتند:

«الله عزیز من حرام اخراجی لای علی زین العابدین شعراء ۱۰۹»

لذت شخصی تدریس ، متفاوتی با گرفتن حقوق و استفاده از ثمرات مادی تدریس ندارد . لذت مهم ۵ مصالح ملایی برای معلم اصل قرار نگیرد و به آن بتووجه باشد .

روا لاه :

«فَوَلِيَ الْمُؤْمِنُونَ عَلَيْهِمْ حِلَالٌ، كَمَا نُبَيَّكُهُ بِالْمُكَلَّنِ، مُوقِّعٌ

لَهُنَّ هُنَّ لِأَنَّهُمْ أَنْجَلُوكُمْ فَارْغَبُ»

وَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ أَخْرٍ صَرْحَ عَمَّنْ تَدْرِيَسْ لَارْمَ سَبْ وَمُكْرَنْهُ بَسْ اَنْ مَدْنَى اَنْ طَرَحْ بَدْمَتْ فَرَامْوَشْ

وَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ أَخْرٍ صَرْحَ عَمَّنْ تَدْرِيَسْ لَارْمَ سَبْ وَمُكْرَنْهُ بَسْ اَنْ مَدْنَى اَنْ طَرَحْ بَدْمَتْ فَرَامْوَشْ

لعلکار :

نهاده بجهة لرها حوش و خروش ناشد ، معنی کار انبیاء است و انبیاء لحظه ای ارام نمیگفتند .

دَلَّلَتْ لَهُنَّ لِأَنَّهُمْ أَنْجَلُوكُمْ فَارْغَبُ»

وَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ أَخْرٍ صَرْحَ عَمَّنْ تَدْرِيَسْ لَارْمَ سَبْ وَمُكْرَنْهُ بَسْ اَنْ مَدْنَى اَنْ طَرَحْ بَدْمَتْ فَرَامْوَشْ

وَلَمْ يَرْجِعْ مِنْ أَخْرٍ صَرْحَ عَمَّنْ تَدْرِيَسْ لَارْمَ سَبْ وَمُكْرَنْهُ بَسْ اَنْ مَدْنَى اَنْ طَرَحْ بَدْمَتْ فَرَامْوَشْ

ذکر قیمت :

وَلَذَّتْ حَافِتْ وَلِكَلَّا - شَتَّه باشد و برای اعمال شیوه های جدا ب در تدریس خود فکر کند . او هیچگاه در راه زندگان روشن دیگران محصور کند و باید باور داشته باشد که پیشینیان ، تمام راه را نرفته اند .

وَلَذَّتْ حَافِتْ وَلِكَلَّا - کچ فیمی ها ، اذیت وازار و پرسشهای پیا پی شاگردان مدارا کند ، زیرا این حالات نهی از تقدیمه من آنلر است . او برای تقویت روحیه مدارا در خود ، باید همیشه دوران کودکی و نوجوانی را نیز برو آور . تازای شاگردان برایش قابل تحمل باشد .

کسری سمردی :

مدد نماید در مقابل سوالات و اسئلهای شاگردان ، سوالاتی که پاسخ آنها را نمیداند ، اشتباهات احتمالی درین مطابق ، لذت که گزینه ای و انتقام را شاگردان یا حلقه غیرمنتظره و ... پوشیده و مضطرب شود و سخنان را شد و نقیض بگوید .

معنی وارد صنف جوانان بزهکار شد و هنگام ورود با سربه زمین خورد ، شاگردان بادین این مظاهره باختنده و هیچه او را مسخره کردند ولی معلم با حفظ خونسردی بلند شد ، روبه شاگردان ایستاد و گفت « این افراد درین من به شما جوانان عزیز ! بدانید که اگر کسی با مردم به زمین بخورد درباره میتوالد بایمتد و مردم را بالا نگهدارد » حفظ خونسردی ، با تمرین و توجه قابل دستیابی است .

از اینجا تا نیز رفتار معلم بدلیل نقش الگونی او، بر شاگردان بسیار زیاد است، نظم را باید در اعمال و حرکات املاً رعایت کند. شروع و ختم بموضع صنف، طرح بموضع پرسش‌های امتحانی، برگزاری بموضع امتحان، تصحیح بموضع ورقه‌های امتحانی و... همه نشانه نظم معلم اند.

هر سانچی:

بعد از این وقایع و مهربانی لازمه کار تدریس است. رسول خدا (ص) فرمودند: «با شاگردان خود به نرمی رفتار کن، اما امپا انسانها، خصوصاً کودکان و نوجوانان تشنگ محبت اند و با محبت و مهربانی معلم، انگیزه انسان برای درس خواندن قویتر می‌شود. به گفته **(تورنس)** دانشمند غربی، معلم رنوف و مهربان، دانش آموز را بگردد خلاق پرورش میدهد.

با این خوبی و خشنونت نمیتوان شاگردان را وادار به درس خواندن و آرا مش کرد. تند خونی و خشنونت را در **(از انتقام‌جوئی)** را در شاگردان ایجاد می‌کند.

از استنگی:

از استنگی ذاهن معلم، یکی از عوا مل ایجاد رابطه روحی و عاطفی با شاگردان است؛ چرا که شاگردان با امور فطری، آراستگی و نظافت را دوست دارند.

در صورتی که معلم، دارای صفاتی نفس و برتری علمی باشد، اما از آراستگی ظاهری بهره باشد؛ مجبوب شاگردان واقع نخواهد شد. با توجه به نقش الگونی معلم، وی باید در انتخاب نوع لباس دقت لازم نموده، از لباسهای ساده و بدون زرق و برق استفاده نماید.

طهارت:

علم، هم باید طهارت جسمی و هم طهارت روحی داشته باشد و این روحیه را به فرد فرد شاگردان انتقال دهد.

اسباب:

نشان ادب در رفتار (Behavior) و گفتار، بر ارزش معلم می‌افزاید. سخن گفتن مودبانه با شاگردان و خطاب آنان با نام و تخلص و ضمیر جمع، به شاگردان شخصیت (Personality) ورشد میدهد (بکاربردن کلمات زشت و خطاب آنان با القاب ناپسند، در آنان عقده حقارت (Inferiority Complex) بجاده می‌کند).

با توجه به جو ریا بتنی صلف، گاهی به کار بردن یک کلمه توھین آمیز، لطمehای روحی شدید به شاگرد زارده می‌سازد و اگر آن کلمه توھین آمیز، از دید معلم خیلی مهم نباشد، از دید شاگردان به دلیل حساسیت آنان، بسیار مهم است.

توافع :

توافع در میان انسانهای الهی است و معلم باید از این ویژگی بهره مند باشد ، تواضع در سخن را باید درست نماید و رفتار را با قاطعیت اعلام نکند ، کلاس دچار هرج و مرج نمیشود . اگر معلم از این مزیت و دقت تصمیمی را اتخاذ کرد ، در اجرای آن باید قاطعیت داشته باشد و اجازه ندهد شاگردان با اصرار بی مورد ، اجرای تصمیم را ملغی کنند یا به تأخیر بی اندازند .

از این ویژگی ضروری برای معلم است ؟ گاهی در تصمیم گیریها بین شاگردان اختلاف نظر جذی پیدا میشود که اگر معلم ، تصمیمی را با قاطعیت اعلام نکند ، کلاس دچار هرج و مرج نمیشود . اگر معلم از این مزیت و دقت تصمیمی را اتخاذ کرد ، در اجرای آن باید قاطعیت داشته باشد و اجازه ندهد شاگردان با اصرار بی مورد ، اجرای تصمیم را ملغی کنند یا به تأخیر بی اندازند . اگر معلم از این ویژگی نشود ، اتمام حجتهاي بعدی معلم بی اثر خواهد بود ؛ البته معنی قاطعیت ، پاسخاری غیر متعارف است . معلم از این ویژگی تصمیم نیست و اگر شاگردان با دلایل محکم و قابل قبول ، خواستار عدم اجرای تصمیم باشند ، معلم باید اعطاف داشته باشد و بپذیرد . گاهی لازم میشود معلم در تصحیح ورقه نمره دادن بازجویی نداشته باشد و این دلیل این است که از راهیابی به صنف بالاتر محروم نشود . مصدق دیگر معلم از این ویژگی در روشن تدریس است ؟ یعنی که معلم خود را زندانی یک شیوه خاص نکند و در موقعیت این این ویژگی مختلف ارزیوه های متفاوت استفاده کند .

اتصال :

آخر این ویژگی در هر کاری ناپسند است و بهترین امور ، معندهای انتدا ل را در اینجا میدانیم . در اعمال و رفتارش دچار افراط و تفریط نمیشود . عدم اعتماد در تشویق و توبیخ ، تکلیف دادن ، انتدا ل شاگردان ، نمره دادن ، بی روح و خشک بودن صنف ، خنده دن ، شوخی کردن و ... به معلم میگیرد . معلم طبع Teacher Personality میزند .

آنچه در معلم بدان معنی است که هیچگاه از شاگردان خود و یا اولیای آنها در خواستی نکند . هرگونه انتدا ل شاگردان و اولیای آنها ، توقعاتی ایجاد نمیکند و حدیث و آزادی معلم را ازاو میگیرد .

یک هنرمند شاگردانش را شیفته درس خود سازد . معلم اگر از عهده این کار مهم برآمده نتواند ، معلم از این ویژگی نیست . شاگردان تمامی گفته های یک معلم موفق را با احساس خوشی درک میکند و می آموزد و در این کاری زیاد برای خود و دیگران بازگو میکند .

کار کردن و وزیری درس خود را در حدود فهم و توان شاگردان تنظیم میکند تا سبب ناراحتی و اضطراب نگیرد .

(کار معلم موفق و یا تسهیل) روانپرداز (۱۹۸۹-۱۹۰۲) روانپرداز شک معروف امریکائی مدعی بود که معلم از این ویژگی مزبوری خودش است که با شاگردان همکاری و مشارکت بیگیر داشته باشد و گام به گام به خود نمیگیرد کنند نه اینکه در مقام امر و نهی فرار گیرد و سبب تکلیف شاگرد شود هرگاه چنین ارتباطی بین معلم و شاگردان وجود نمیتوان گفت که یک بنیاد اصلی و مؤثری برای برنامه های آموزشی پی ریزی نماید .

آنچه هنرمند معلمی است .

روش‌های تدریس آشنا باشد، به همان اندازه ابزارهای متعددی را حین پیشبرد درس با خود دارد که توسط این ابزارها میتواند محتوا و مواد دلخواه خویش را با در نظرداشتن شرایط زمانی و مکانی در اختیار شاگردان قرار دهد. (هیچ شاگردی نباید شنونده غیرفعال و کسل باشد. روش تدریس باید طوری باشد که شاگردان راموا ظلب، هوشمند، بیدار و تیز فهم گردانیده و در اجرای امور مهم فعل گرفته و بطور جدی به آن اشتراک نماید).

هر قدری که معلم در جریان تدریس از روشهای متفاوت استفاده بعمل آورد و جریان تدریس را از یک حالت خشک و بی محتوا خارج ساخته، به همان اندازه تدریس دلپذیر تر و با مفهومتر میگردد. که میتوان به آن تدریس خوب نام گذاشت، تدریس خوب به شاگردان همک میکند تا خود آموزی را فرا گیرند و سرانجام روشهای نوین تدریس ابزارهای مفیدی برای ایجاد یادگیری با معنی بشمار میروند. درک روشهای نوین تدریس باعث میشود تا شاگردان و معلمان بتوانند در خویش رخایری از معلومات کافی را برای تعلیم و تربیت توسعه دهد و بالاخره روش‌های نوین تدریس باعث میشود تاشاگردان و معلمان به خودآموزی، خودکنترولی و خودسازی آماده شوند.

روش تدریس به پروگرام درسی کاملاً بستگی دارد زیرا روش تدریس ۱ است که پروگرام درسی (Teaching Program) را بارور و سودبخش میکند و حتی میتوان گفت که میزان نتیجه بخش بودن هرگونه پروگرام درسی باروش تدریس آن بستگی کامل دارد. درباره روشهای تدریس میان علمای تعلیم و تربیت (Education) اختلاف نظر وجود دارد که میتوان نظریات ایشان را چنین خلاصه کرد:

۱- روشن تدریس از ماده درسی جدا است

پیروان این نظریه را عقیده بر این است که معلم میتواند یک ماده درسی را با روش‌های مختلف تدریس کند. یعنی هر روشی که خود معلم صلاح میداند صحیح است.

۲- روش تدریس از ماده درسی جدا نیست و بین شان تا ثیر متقابل وجود دارد

این نظریه معتقد است که این روش خارج از موارد آموخت نیست زیرا نمیتوان فن و روش شنا کردن را در پیرون از آب یادگرفت.

۳- گروه سوم معتقد است روش یادگیری باید جا نشین بحث از روشن تدریس شود

در چند سال اخیر روانشناسان یادگیری از آزمایش‌های متنوع و متعدد خود درباره چگونگی یادگیری حیوا و انسان به این نتیجه رسیدند که: هرگاه شاگرد آمادگی لازم برای یادگیری را نداشته باشد، معلم هرگز نمیتواند از فعالیت‌های آموزشی خود نتیجه بگیرد. معلم باید بجای مطالعه در روش‌های تدریس به مطالعه روشهای یادگیری بپردازد.

روش تدریس را براساس من آنها انتخاب کند. بعبارت دیگر روش تدریس از یادگیری جدا نیست و مطالعه امری یادگیری از مهترین وظایف معلم بشمار می‌رود. (۱)

از بررسی این نظریات درباره روشهای تدریس میتوان نتیجه گرفت که روش تدریس در صورتی خوب و سودبخش خواهد بود که دارای خصایص زیر باشد: (۱)

(۱) علی اکبر شعلی نژاد، فاعله آموزش و پرورش، ص ۲۷۸

- ۲- از انگیزه هایی که شاگردان را به فعالیت بر می انگیزد استفاده شود .
- ۳- فعالیت های شاگردان را منظم و سود بخش گردازد .
- ۴- سطح تحصیلی شاگردان را در نظر بگیرد .
- ۵- ماده و موضوع درس را به زندگی اجتماعی ارتباط دهد .
- ۶- روش تدریس و سیله معلم برای تکوین شخصیت به عنوان فرد اجتماعی فعال باشد .
- ۷- با استعداد و رغبت های شاگردان هماهنگ باشد .
- ۸- شاگردان را به کنجکاوی و تفکر برانگیزد .
- ۹- طریقه زود پاد گرفتن ، عمیق به خاطر سپردن و سریع به خاطر آوردن را به شاگردان بیاموزد .
- ۱۰- پیدا کردن و کاربرد عملی مفاهیم فراگرفته شده در زندگی روزمره .
- ۱۱- آموزش مطالب لازم در حدا قل زمان ممکن .
- ۱۲- رعایت جنبه های منطقی ، اجتماعی و روانی در تدریس .

جنبه های اساسی تدریس

اگر معلم بخواهد در تدریس موفق باشد بایستی جنبه های اساسی تدریس را که در فوق به آن اشاره شد کاملا رعایت کند .

۱- جنبه منطقی

منظور از رعایت جنبه منطقی در تدریس خصوصاً در تدریس علوم (فزیک ، کیمیا و بیولوژی) آن است که باید مطالب بطور متواالی و یقینی سر هم قرار گیرند و هر مطلب جدید بر اساس وکمک مطالب قبلی که آموزش داده شده تدریس شود . و هر قدر بتوانیم مطالب جدید را در ارتباط با مطالب قبلی در ذهن شاگردان آرائه دهیم ، (زنجیر کنیم) پایه واساس آموزش مستحکم تر و یادگیری مطالب آمسا نتر صورت می پذیرد . و نیز مفاهیم عمیق تر و بادوام بیشتر در ذهن شاگرد جامیگرد .

۲- جنبه اجتماعی

منظور از جنبه اجتماعی در تدریس آنست که مطالب باید متناسب با احتیاجات اجتماعی و مسائل زندگی و پیاز های جامعه صورت گیرد ، (معلم در تدریس و آموزش مطالب از شواهد و مثالهایی استفاده کند که شاگردان با آنها و کاربردشان در زندگی روزمره آشنای باشند) تا از این طریق اولاً یادگیری مطالب و مفاهیم برای شاگردان آسان تر و عمیق تر صورت گیرد . ثانیاً کاربرد و ارتباط موضوع آموزشی را در زندگی روزمره خود کاملا مشاهده و احساس کند .

۳- جنبه روانی

آشنا شدن بالصول روا نشناسی در تدریس مهم است یعنی معلم در یابد در کجا قرار دارد که رعایت این جنبه به رشد روانی یادگیرنده مربوط است . یعنی اینکه از چه سنی و در چه پایه ای میتوان چه مطالبی را باید شاگردان آموزش داد تاهم مطالب برای آنان قابل فهم و درک باشد و هم به هنگام آموزش و یادگیری به نمایند .

و تفاوت های فردی شاگردان نیز در یادگیری ، در نظر گرفته شود و نباید در امر آموزش عجله و شتاب به خرج داد و معلمين محترم ، باید همواره به تفاوت های فردی و آموزشی آنان در امر یادگیری توجه نمایند .

ابوام روش تدریس

روش های تدریس را میتوان بدو دسته کلی تقسیم نمود :

- ۱- روش های تاریخی که روش سقراطی به آن مربوط می شود ، امروزه شیوه های کهن تدریس همچون شیوه سقراطی و مکتبی از بین رفته ، و شیوه های جدیدی جایگزین آنها شده است .
- ۲- روش های نوین تدریس که متکی به یافته های روان شناسی و علوم تربیتی جدید می باشد ما در این قسمت فقط روش های نوین تدریس را با الترتیب مورد تحلیل و بررسی قرار داد . که مهمترین آنها دو شیوه تو پژوهی (سخنرانی) و فعل (پرسش و پاسخ) است .

الف- روش توضیحی

در روش توضیحی ، معالم اطلاعات را به طور کامل ، منسجم و بدون وقفه به شاگردان منتقل میکند ، در این روش معلم متکلم الوحده است و شاگردان با سکوت و بدون پرمش زیاد ، از مطالب درسی یادداشت بر میدارند .

این شیوه خاص مقاطع بالا و صنف های پر جمعیت است . از این شیوه در مقاطع پانین نباید استفاده کرد ، زیرا قدرت تمرکزو تحمل افراد در این مقاطع کم است . سخنرانی هائی که در مبالغه و اجتماعات صورت میگیرد نمونه ای از روش توضیحی است .

روش سخنرانی

سخنرانی یا خطابه روشنی است که دربرابر جمع به منظور اخنا^(۱) وبرا نگیختن عده ایی ایرادشود به شرط آنکه سخنران ، ماهر باشد سخن‌ش بردلها مینشیند و مطلب بهتر تفهم میشود ، در صنفهای درس بهتر است معلم صاحبان از این روش به نحو مطلوب استفاده کنند . در این روش معلم به مثابه پیام دهنده و شاگرد به مثابه پیام گیرنده میباشد^(۲) این روش در مکاتب ابتدائی کمتر مورد استفاده معلم فرامیگیرد ولی در دارالعلمين ها ، دانشسراهها و دانشگاهها این روش کاربرد زیادی دارد . دانشمندی میفرماید : « هیچ اضطرابی نداشته باشید چون هر شخصی که بتواند صحبت کند ، قادر است سخنرانی هم بکند :)

مراحل روش سخنرانی

۱- بخش مقدماتی :

که اختصاصی به آماده سازی ذهن شاگردان دارد ، و معلم (سخنران) در این روش باید از آمادگی کامل برخوردار باشد و سخنران در این بخش برنامه موضوع بحث را اعلان کرده باعث جلب توجه و عطف شاگردان به موضوع میشود.

۲- بخش میانی :

این بخش نکات اصلی موضوع میباشد و بیشترین وقت را میگیرد .

۳- بخش پایانی :

در بخش پایانی معلم مطالب را به هم ربط داده و جمع بدی میکند و اگر شاگردان موالی دارند به آن پاسخ میدهد و سپس به شاگردان کار خانگی داده بدین ترتیب بکار خویش پایان میدهد .

عوامل مؤثر در سخنرانی :

سخنرانی به عواملی از قبیل صدا ، اشارات و حرکات بدن به هنگام سخن گفتن بستگی دارد که در میان همه این عوامل « صدا » خیلی برجسته است . حین سخنرانی صدا باید رسا و برجسته باشد . از آهسته بودن ، مبهم بودن و بلند بودن و یکنواخت بودن صدا باید اجتناب نمود .

در سخنرانی به نکات زیر باید توجه شود و سخنران حین سخن باید نکات **نیلچ را در نظر بگیرد** :

اوصار سخنران

۱- سخنران باید دارای افاده عالی باشد .

۲- آواز رسا و موزون داشته باشد .

۳- عاری از لکنت زبان باشد .

۴- به موضوع بحث تسلط کامل داشته باشد .

۵- صحبت سخنران باید بدون غرض مبتلى بر حقایق باشد .

۶- از اضافه گوئی در سخنرانی خودداری شود .

۷- به حرکات خویش تسلط کامل داشته باشد .

۸- دارای قیافه پاک و منظم باشد .

۹- به سخنار خود باور کامل داشته باشد .

۱۰- سخنان آن عام فهم و ساده باشد .

۱۱- از گفتن تکیه کلامهای تکراری پرهیز نماید .

۱۲- از جویدن ناخنها جلوگیری نماید .

- مهم این است که برای مطرح کردنش از قبل برنامه خاص داشته باشد یعنی چگونه شروع و چگونه وبا چه نکاتی ختم نماید).
- ۴- با شخصیت واقعی وحقیقی خود عمل کنید (اگر نویسنده موقع نوشتن داستان وشعرش هیچ اشکی نریزد، خواننده نیز هیچ اشکی نمی ریزد) وهمین طورا ستدرمورد سخنرانی.
- ۵- مدیرپاشید وبا عزم متین وپولادین ورغبت فراوان آغاز کنید.
- ۶- بیشتر صحبت کنید تا اینکه از روی مطلب بخوانید (خواندن متن برای حضار، به خوبی صحبت مستقیم واز صمیم قلب برا یسان نیست. اگرچه بیان مطلب بدون خواندن کارساده ای نیست اما خیلی بهتر است).
- ۷- کاملا خونسرد با شید، مساله سخنرانی را برایتان بزرگ نکنید یعنی هوارا ناگهان نبلعید ویا اینکه معنی نکنید از اوقات عادی سریعتر نفس بکشید، تنفس باید کاملا از داخل دیافراگم یا ششها انجام گیرد. این عمل به آرامش فکری وروحی شما کمک میکند.
- یادداشت: حال خودتان را امتحان کنید ودر یک سخنرانی خودرا آماده کنید ببینید که پیشنهادهای فوق چگونه بکارتان می آید. پس از مشکلات هراس نداشته باشید، برمشکلات فائق آنید وانهارا تابود سازید--، (نقل از اطلاعات علمی، سال هشتم، شماره ۲ ص ۱۳-۱۲ آذر سال ۱۳۷۲ Reader Digest ۱۹۹۳).

تمرین و ممارست ، یا توصل به شیوه های نیل انجام میپزیرد.

۱- تمرین ذهنی :

هر سختران قبل از سخنرانی باید مطالبی که پیرامون آن سخن میگوید یک و یا چند بار در ذهن خود زنده کند و شنونده های خیالی را در ذهن خود مجسم سازد و هم چنین میتواند در هنگام استراحت ، با چشمان فروبسته و صامت انجام دهد .

۲- تمرین تجسمی و خیالی :

علم قبل از سخنرانی میتواند در فرستهای مختلف و مناسبت در عالم خیال ، جمعی از شنوندگان را در نظر خود مجسم کند که شنونده او و هستند ، این تمرین را میتواند در مکان های خلوت و صدای معمولی رژیسهای لازم انجام دهد .

۳- تمرین حضوری :

علم جوان و تازه کار مبتدی (Beginning teacher) قبل از سخنرانی حقیقی میتواند موضوع مورد نظر را دربرابر جمعی از هم صنفان ، دوستان و بالا خره اعضای فامیل خود تمثیل کند ، با آواز بلند و با همان حرکات مناسب که باید در صنف اصلی انجام دهد . این روش و دوام این تمرینها میتواند کلیه مطلب و نقا يص درسی علم جوان و تازه کار ابر طرف سازد و در روز اصلی سخنرانی دچار سردرگمی و اضطراب نشود .

درجہ موارد از روش سخنرانی استفاده میشود ؟

- ۱- هنگامی که از روشهای دیگر ، تدریس ممکن نباشد .
- ۲- هنگامی که شاگردان تعدادشان زیاد باشد .
- ۳- برای توضیح مطالبی که شکل پیچیده دارند .
- ۴- در مواردی که علم بخواهد تجرب شخصی خود را به شاگردان بازگو کند .^(۱)

محاسن روش سخنرانی

- ۱- اقتصادی بودن آن : یعنی تعداد زیادی میتوانند پای سخنرانی نشسته استفاده نمایند .
- ۲- انعطاف پذیری آن .
- ۳- تقویت قوه بیان معلم .
- ۴- تقویت قوه گوش دادن شاگردان .
- ۵- صرفه جویی در وقت .

معایب شیوه سخنرانی

- ۱- معلم فعال و متعاقم وحده است و شاگرد شنونده و غیرفعال .
- ۲- ازا این روش نمیتوان برای دروس عملی استفاده کرد .
- ۳- به تفاوت های فردی توجه نمیشود .
- ۴- این روش بیشتر به نفع معلم است .
- ۵- جلب توجه شاگردان به امن تدریس در این روش مشکل است .
- ۶- کمبود سخنرانان ماهر میتواند به محدودیت های این روش بیافزاید .
- ۷- عدم تقویت مهارت کلامی شاگردن .^(۲)

(۱) خوشبخت ، همان من ۱۸۷

(۲) حسین دهلوی ، روش تدریس (قم التقدیرات جامعه مدرسین - انتشارات یمین) مدل ۷۶ من ۲۲

در روش فعال معلم اطلاعات محدود را در فاصله های مختلف زمانی و با وقفه به شاگردان منتقل میکند . در این روش معلم متکلم وحده نیست . بلکه شاگردان نیز همراه او سخن میگویند ، پرسش و پاسخ در این روش ، جایگاه خاصی دارد . در روش فعال ، قسمتی از وقت صنف به کارهای متنوع همچون : نقل دامستان ، خاطره ، شعر جنگی ، سرود خوانی و میگذرد . این روش اختصاص به مقاطع پائین دارد ، زیرا قادر تمرکزو تحمل شاگردان محدود است .

امتیازات روش فعال

- ۱ - عدم خستگی شاگردان و درنتیجه جلوگیری از حواس پرتی .
- ۲ - بیدارشدن ذهن فراگیران و وادارشدن آن به فعالیت و حرکت .
- ۳ - آشنایش شاگردان با روش فکرکردن .
- ۴ - افزایش میراث خودباوری فراگیران .
- ۵ - پذیرفته شدن نتیجه بحث و گفتگوها از سوی شاگردان .

روش پرسش و پاسخ

این روش با در نظرداشت اهمیتی که دارد در تمامی روشها و فنون تدریس وسیعاً به کار میرود . اگر درسی بدون پرسش و پاسخ عملی شود بدون شک شاگردان را بدون میل و کسل ساخته ، روحیه بیزاری را درجود آنها تقویت مینماید . اهمیت پرسش و پاسخ در این است که معلم بوسیله آن شاگرد را به تفکر درباره مفهوم جدید بایان مدلبی که فراگرفته شده است تشویق میکند . پرسش و پاسخ بر علاوه این که درس جدید را پر تحرک و دلیلزیر میسازد ، در صورتی که به صورت درست انجام شود در حقیقت مروری است بر دروس گذشته که ذریعه معلم و شاگرد اجرا میشود . رعایت درست این شیوه ، طریقه خوبی است برای میزان درک شاگردان . از مفاهیم مورد نظر ، فلیهذا برای هر معلم و هر شاگرد لازم است تا از شیوه پرسش و پاسخ استفاده خوب و مطلوب را بنماید . برای اینکه پرسش و پاسخ به درستی انجام شود ، معلم مهارت زیر را به خرج میدهد .

آمادگی ها برای تدریس فعال

آمادگی چیست :

آمادگی عبارت است از حاضر بودن برای اجرای فعالیت مشخص . آمادگی برای تدریس عبارت از حاضر بودن معلم ، شاگرد ، مالزمه و تجهیزات درسی برای پیشبرد درس است / فلهذا معلم و شاگرد قبل از اینکه وارد صنف درسی میشوند باید آمادگی کامل داشته باشند .

آمادگی شاگرد برای تدریس :

شاگرد به درس معلم توجه نکند . و در اینجا وانجام فعالیتهای آموزشی با معلم همکاری ننماید تدریس به مفهوم واقعی آن صورت نمیگیرد و اگر اینجا هم شود بدون شک خشک و بی روح خواهد بود ، زیرا شاگرد اساسی ترین عنصر وارده در تدریس است . برای اینکه شاگردان عزیز به آمادگی هایی که قبل از رفتن به صنف انجام دهند بهتر آگاه شوید به نکات ذیل توجه نمایند :

- ۱- در هر مجدد ریکارڈ دو مرتبه از کتاب درسی بخواند و قسمتهای مهم آنرا یادداشت نماید.
 - ۲- شاگرد مطابق تقسیم اوقات درسی کتابچه، قلم، پنسل، قلم تراش و کتابهای درسی را آماده کند.
 - ۳- بالباس مکتب وارد صنف درسی شود.
 - ۴- وظایف خانگی را به درستی انجام دهد.
 - ۵- به تنظیم کردن قیافه ظاهری خود توجه لازم به خرج دهد.
- این آمادگی‌ها از جانب شاگرد که به همسکاری والدین آنها صورت می‌گیرد نه تنها شاگردان را علاوه‌بر مکتب می‌سازد، بلکه معلمان نیز و اداره‌های میثوند تادربرابر چنین شاگردان را حمایت بیشتری بکشند.

آمادگی‌های معلم برای تدریس

معلم قبل از اینکه وارد صنف درسی خود گردد باید برای تدریس بهتر، خود را آماده سازد و در تهیه یک پلان درسی منظم و کامل، جلوچ درس، آماده گردد.

پلان درسی چیست؟

پلان درسی (طرح درس) عبارت از مشخص نمودن تمامی فعالیتهایی که معلم در رابطه با هدفهای آموزشی، محتواهای درسی و توانانی شاگردان برای یک زمان معین ترتیب مینماید میباشد.
به عبارت دیگر یک پلان درسی به مثابه رهنمایی است که معلم به کمک آن میتواند تمامی فعالیت‌های مربوط به تدریس را به درستی و بدون خطا انجام دهد. استفاده از پلان درسی معلم را در پیشبرد درس که یکی از دشوارترین وظایف معلم به شمار می‌رود، معاونت مینماید، اما بر عکس معلمانی که بدون پلان درسی داخل صنف درس می‌شوند، نه تنها خودش دچار اضطراب می‌شگی می‌باشد بلکه به طور روشن به حیات شاگردان خویش بازی می‌کند. معلمی که بدون پلان درسی وارد صنف درسی می‌شود مانند نابینایی است که بدون عصا از یک محل به محل دیگر حرکت می‌کند و سرانجام به هدف مورد نظر هم نمی‌رسد.
طرح درس روزانه (پلان درسی روزانه)، برنامه‌ای است منظم، مدون و سنجیده که معلم از تدریس برای یک جاسه درس تیه می‌کند یا به عبارت دیگر پلان درسی عبارت است از: «تحلیل و تجزیه عمل آینده قبل از شروع عمل با طرح ذهنی یک عمل برای حصول هدف نهانی تا هدف مورد نظر حاصل شود».
پلان درسی که به خاطر پیشبرد موفقانه تدریس از جانب معلم آماده می‌شود نکات زیر را مورد توجه و دقت عمل قرار میدارد.

- ۱- اطلاع از موضوع و هدفهای درس (کلی و جزئی) داشته باشد.
- ۲- مدت زمان تدریس را کاملاً محاسبه و مشخص کند (زمان بندی تدریس).
- ۳- هدفهایی که پس از تدریس بایستی به آنها برسد معلوم و مشخص سازد.
- ۴- آغاز و پایان هر جلسه درس را برنامه ریزی و تمرین و مرور کند (آماده سازی، تدوین، کنترل و ارزشیابی معلومات).
- ۵- وسائل کمک آموزشی لازم را که برای تدریس مطالب لازم و ضروری است، قبل تهیه نماید.

- ۶- تumerینات و مثالها و تکالیفی که لازم است برای شاگردان گفته شود، فراهم نموده باشد.
- ۷- روش تدریس یار و شهای تدریس مناسب هر درس را کاملاً بشناسد و بداند هر مفهوم و مطلب را چه طریق و روشهایی باید آموزش داد.
- ۸- مشکلات احتمالی زمان تدریس را پیش بینی نماید.
- ۹- کارخانگی به شاگردان در نظر بگیرد.
- ۱۰- نکات تربیتی و اخلاقی که میتواند موجبات شادی و مسربت و توجه بیشتر شاگردان را به صنف درسی جلب نماید، بخاطر داشته باشد.
- ۱۱- نتیجه گیری از درس.
- ۱۲- رعایت

هدف رفتاری :

↑

نخستین گام در تهیه طرح آزمون ویلان، آماده کردن هدفهای رفتاری است. حیطه شناختی از شش طبقه به شرح زیر تشکیل یافته است و معلم بیش از آغاز درس و هنگام تهیه درس خود به آماده کردن هدفهای امر رشی به صورت رفتاری اقدام نماید (متخصصان آموزش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، توجیه مکنند که بهتر است هنگام نوشتن هدفهای رفتاری، علاوه بر کاربرد افعال و عبارات مشخص کننده رفتار) (شرایط و اوضاع واحوالی که رفتار شاگرد در آن انجام پذیرد و ملاک موفقیت رفتار ذکر شود

گروهی از متخصصان به سرپرستی داکتر بلوم (Bloom) حیطه شناختی را به شرح زیر طبقه بندی نموده اند. (شش طبقه حیطه شناختی)

۱- رانش (Knowledge) یا معلومات:

یادآوری و بازشناسی مطلبی که راگیرند (شاگرد) قبل امروخته است.

۲- درک مفهوم یا فراگیری (Comprehension):

درک مطالب و درست بازگویی و تعبیر و تفسیر و استنتاج مطالب.

۳- کاربرد یا کاربستن (Application):

اعتفاده از روش های اصول و فنون آموخته شده برای حل کردن معانی و رفع مشکلات عملی.

۴- تحلیل یا تجزیه (Analysis):

توانانی تشخیص اجزاء و عناصر و رابط تشکیل دهنده یک مطلب یا اثر.

۵- ترکیب یا آفرینندگی (Synthesis):

خلق آثار و ایدیشه های تازه در قالب طرح ها، نقشه ها، خط متشی ها و آثار ادبی و هنری.

۶- ارزشیابی (Evaluation):

داوری درباره ارزشی و اعتبار آثار و امور، به کمک معیار های تعیین شده (۱).

علمان عزیز باید هدفهای آموزشی درس خود را با توجه به طبقه بندی بالا و نیز با درنظر گرفتن محتوی درس به نحوی تهیه کنند که از این مکان برای هر یک از طبقه های شش گانه فوق تعدادی هدف داشته باشد. همچنان معلمین محترم میتوانند سوالات امتحان خویش را از سطح داشت تا سطح ترکیب و ارزشیابی تهیه، تا از درسی که اراده اند نتیجه مطلوب آنرا در امتحان بدست آورند.

(۱) مطب اکبر سیف، اندازه گیری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، چاپ اکاه، چاپ ششم، سال ۱۳۷۱ ص ۵۵
جهت معلومات مزید در مورد جنبه هایی از این مطلب فرق مراجعه و بطور منفصل موضوع بیان شده است.

تلیپا های معلم

۱- معلم انارشی Anarchist Teacher

معلم از معلم انارشی است که از شغل خود من راضی نیست و بطور تمدنی به این امر مهم بودن این معلمی است که نه به شغل خود علاقه و دلچسپی دارد و نه بعنای در صنف، این گونه معلمین، شاگردان را به حال خویش رها کرده، کوچکترین توجه به پیشرفت شود، بگذارند. ای سگوره معلمان خواهان اخلاقیات، حرج و مردج ویسی نظری میباشند.

۲- معلم دیکتاتور Dictator Teacher

معلم دیکتاتور یا خودکامه معلمی است که در صنف او بعنای وجود ندارد، شاگردان این تایب معلم، رشد پیشرفت نمی‌کنند و از مصالح گرفتن ایاه میورزند، زیرا میتوانند که معلم آن اتحقیر نماید، سرزنش کند، در صنف چنین معلمی شاگردان موحودانی هستند ای (وح و مردج و معلم پیشتر سخنگو و متکلم و حده میباشد) و هستن چنین معلمی راحت است برای خود معلم نه برای شاگردان، پاسکلی بی در چنین صنفی میکاریشی است.

۳- معلم رقابتی Rivalry Teacher

در صنف چنین معلمی شاگرد پیروز همیشه همدمان، سربلند و مغروراست در حالیکه شاگرد متعیض داشته، ناامید و ناراحت است.

۴- معلم همکار Cooperator Teacher

تمام روابط چنین معلمی زیاد است، شاگردان در صنف چنین معلمی اراد و راحت هستند، پادگیری و خلیث بخش است و شاگردان از کار کردن با معلم احساس خستگی نمیکنند، انگیزه های روش رقابتی پاره شده معلم همکار متقابلو است به این معنی که در روش رفاقتی انگیر، (Motive) یکی نفع شخصی است و پادگیری پیروزی بر دیگران که هر دو نامطلوب است، اما در روش علم همکار، انگیزه های کار بهره شخصی است و دیگری نفع رسانی به دیگران، که هر دو بستبدوه میباشد و داشت امور از از کارگری لات بیشتری می بروند، به طور خلاصه میتوان گفت چنین معلمی (معلم همکار) پیامبر اصلت که بر سالت خویش که همان پادهی به معنی واقعی کلمه را بدرستی انجام میدهد، و شاگردان از درون معلم همکار استفاده مطلوبی بعمل می آورند.

مهارت‌های ضمن تدریس

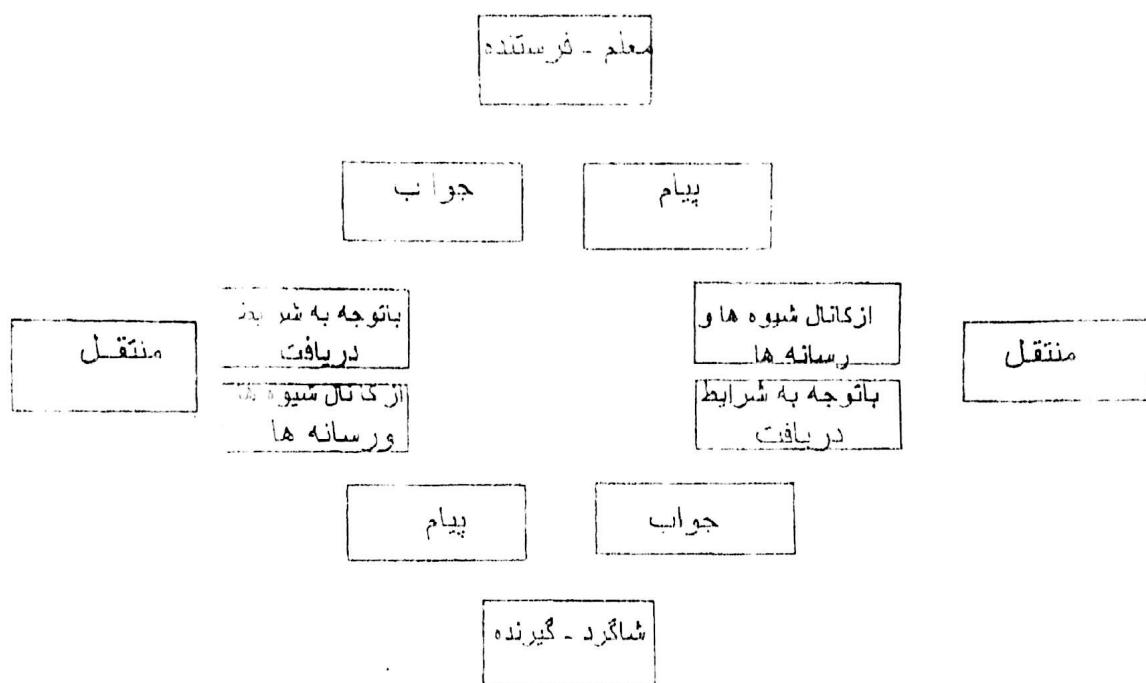
مهارت معلم در صنف (مدا، حرکت، تمرکز حواس، سکوت، غریب، توصیح، پرسش، سخنرانی).

اعمالی را که یک معلم هنگام ارائه درس می بایست انجام دهد تا بتواند به صورت صحیح با شاگردان حوزه ارتباط برقرار سازد، مهارت‌های ضمن تدریس گویند.

در شغل معلمی، معلم با انسانها نی در ارتباط است که هر یک ویژگی خاص خود را دارا هستند و چگونه میتوان پادگیری در آنها بوجو اورد، مستحبی به مهارت هایی دارد که همام ملزم به رعایت آنها است.

روزی به الگوی ارتباطی ریز، معلم را (به عدوان فرستنده ، غیرنده) و شاگرد را (به عدوان غیرنده ، فرستنده) یاری میدهد و هر دو را در کار خود موفق داشته و باعث میشود که به هدفهای آموزشی تعیین شده نسبت یابند .^(۱)

جدول ارتباط (Communication table)

توجیه ارتباط در الگوی ارتباطی فوق فرستنده که در صنف معلم است پیام را که همان ماده درسی است با استفاده از شیوه های مختلف به کمک رسانه های آموزشی گوناگون به گیرنده که شاگرد است منتقل میکند (اصطلاحاً به آن کاتال انتقال پیام) گویند . این دریافت باید به صورت برگشت پذیر و یا استفاده از همان شرایط ، توسط شاگردان به معلم بررسد تا مشخص شود که آیا امر اخراجی بطور صحیح انجام شده یا نه ؟

علت اینکه بعضی از معلمین با وجودی که به محتوای کتاب مسلط هستند و از مواد آموزشی مختلف استفاده میکنند ولی در برقراری ارتباط صحیح موفق نیستند اینست که محتوای آموزش را متناسب با موقوفیت و شرایط صنف و شاگرد ارائه نمیدهند .

در برقراری ارتباط با روش فوق ، یک معلم آگاه باید چهار مسئله در نظر داشته باشد .

۱- عوامل مخل (Inhibition) صنف را شناسائی کند .

۲- تاحد امکان عوامل مخل (بازدارنده) را برطرف مازد .

۳- صبور و برد بار باشد .

۴- از مطالعه مستمر و مشورت با هم کاران غفلت نورزد .

اکنون هر یک از نکات فوق مورد بررسی قرار میگیرد .

(۱) فاطمه شاگردی ، کاربرد مهارت‌ها در تدریس ، انتشارات جهاد دانشگاهی ، ص ۶۱

۱- شناسائی عوامل مخل ارتباط

عوامل ذیل میتواند بازدارنده ارتباط صحیح در صنف باشد .
الف - معلم ب- شاگرد ج- محتوای درس د- رسانه های آموزشی

الف - معلم (Teacher)

ممکن است صدا یش رسم نباشد ، بیان نش صدیف باشد ، نسبت به درس و شاگرد بی تفاوت بوده یا بی علاقه گی بتدريس نشان دهد و پروگرام ویلان درسی منظم نداشته باشد .

ب- شاگرد (Student)

ممکن است حواس پرستا باشد ، دانش پایه ای کافی نداشته باشد و یا جهت یادگیری (Learning) در صنف آمادگی نداشته باشد ولی معلم میتواند با شناخت شاگرد به وی آمادگی کند و موانع را از سرراه وی بردارد .

ج- محتوای درس (Containing)

ممکن است مبهم و نارسا باشد و متناسب با سطح تحصیلی شاگردان آماده نشده باشد .

۲- رفع عوامل مخل

بعد از شناسائی عوامل مخل باید سعی در برطرف نمودن آنها گردد ، بنا بر این عوامل چهارگانه فرق به ترتیب موردن بررسی قرار داده و راه حل های مناسب پیشنهاد میشود .

الف- معلم (Teacher)

اغلب اتفاق اتفاقاً است که معلم ناخودآگاه یک عامل بازدارنده در برقراری ارتباط صحیح با شاگرد میگردد . بدین ترتیب که عمل وی باعث میشود که صنف جو نا آرامی به خود بگیرد که نتیجه آن عدم یادگیری توسط شاگردان خواهد بود . یکی از عوامل مخل (صدا و بیان معلم است) .

صدا و بیان معلم :

عواملی که صدای معلم را به صورت مخل در صنف میسازد ، آنها آهسته یا بلند بودن صدای مبهم بودن صدا و یکنواخت بودن صدا است . هر یک از این مشخصات میتواند باعث خستگی شاگردان گردد . برای بهبود بخوبیدن صدا نکات زیر پیشنهاد میشود :

- ۱- سعی شود به طور شمرده ، با تأثی و مکث بر روی کلمات صحبت گردد .
- ۲- در صحبت و بیان حالات عاطفی مطلوب نشان داده شود . مثلاً ثُن صدا هنگام تشویق با

* ثُن صدا هنگام تنبیه یا عدم رضایت یکسان نباشد *

۴- ارائه درس با بیان واضح، روشن و قابل فهم باشد.

پادآوری: از تکیه کلامهایی که بنور جهت عامل حواس پرستی و خنثه شاگردان میگردد خودداری شود،
منظور از تکیه کلام، تکرار بیش از اندازه یک کامه بدصوص نظری (بنی، حوب، فهمیدی وغیره) میباشد.
(۱)

پاداشت: Rhythm وزن، آهنگ، قاعده، روشن، آن صدای را تغیر دهید آهنگ صدای همین دل برای خروجی تغییر است
(۱) فناکری، معلم اثر ص ۱۷

معلم جهت بهبود صدای خود تمرینات زیر را انجام دهد:

- ۱- صدای خود را ضبط کنید، از طریق آن اطلاع حاصل نموده سعی در اصلاح آن نمایید.
- ۲- در گفتار گویندگان تلویزیون وقت بیشتر نموده سعی نماید روش‌های آنها را به کار بندید.
- ۳- جلو اینشه نایسینه درس را تدریس کنید، صدای خود همراه حرکات بدن-هماهنگ سازید.

تعزیز معلم در صنف

معلمیکه همواره در نقطه ای از صنف ایستاده ویا نشسته، بدون شک در این فرم اماده گشته از نظر پادگیری نخواهد داشت. زیرا حرکت معلم اثر مثبتی دربرقراری ارتباط با شاگرد دارد. اجرای اعمال فوق ضمن موقفيت معلم عوامل مخل را در صنف کاهش میدهد.

ایجاد مرکز حواس وقت در شاگردان

بعضی از معلمهین برا بین عقیده هستند که تدریس یعنی صحبت کردن کلمات و تا نیز سخن معلم را تنها عامل، برای پادگیری شاگردان میدانند. و بنا بر موقعیت جهت توجه رشته شاگردان از عبارتهایی نظری: به نخنه نگاه کنید، خوب دقت کنید، آیا گوش میکنید و.... استفاده مینمایند. اینه استفاده از عبارتهای فوق ویا نظری آنها در صنف ممکن است خود یک نوع مهارت گفتاری باشد ولی بک معلم نباید به گفتار اکتفا کند. زیرا مهارت‌های غیر گفتاری اثر شکفت انگیزی بر کنترول صنف پادگیری شاگردان آن دارد. مهارت‌های غیر گفتاری نه تنها پیام گفتاری را به دلائل نیز ساند، بلکه توجه، وقت و تمرکز بیشتر شاگردان را سبب میشود. در پدیده های غیر گفتاری عمدتاً معلم روزه کات و حالات فیزیکی مختلف استفاده میکند که نمونه های آن عبارت اند از:

- ۱- حرکت معلم در صنف (استفاده از فضای صنف).
- ۲- تأمل و مکث معلم بر روی مطالعه درسی که ناشی از هم بودن آن مطلب دارد.
- ۳- قراردادن انگشت بر روی لبها نشان دهنده آن است که صدای شاگردان بلند است یا علامت سکوت.
- ۴- نگاه کردن کنگاره به تمام شاگردان برای کنترول اعلیت آنان.
- ۵- پادداشت برداری با وانمود به آن برای کنترول و انتیه بیشتر در شاگردان.
- لبخند زدن معلم، نشان دهنده رضائیت و تقدير، اخم کردن اونشان دهنده عدم رضائیت وی اعتنایی، نوعی اتنیه به حساب می‌آید... همه این حرکات و حالات معلم از عنوان مهارت‌های غیر گفتاری است که پیام را در بیشتر مواقع بهتر منتقل کرده و شاگردان را وادار به واکنش بهتر و موثر تری نسبت به معلم و درس میکند.

معلم میتواند با سکوت خود در موقعیت‌های مختلف برای کنترول صنف داشته باشد. نایه استفاده کند، مثلاً
۱- ضمن صحبت کردن و تدریس، اگر احیان شاگردی چرت میزند و با به کاری مشغول است،
مکوت ناگهانی معلم صنف را زحال است و خارج کرده و باعث تمزک حواس شاگردان مذکور میشود.
۲- در موقعیتی که شاگردان تحت تاثیر موضوع دچار هیجان شده، بعده سرگرم بخت و گفتگو هستند
بطوری که حتی متوجه حضور معلم خود در صنف نمیباشند. معلم با شکوف خود
و حضور خود در صنف باعث آرامش شاگردان میشوند.

مهارت شروع

سعی شود در ابتدای ورود به صنف، از نظر عاطفی از شاگردان خود احوال پریسی کرده و در بعضی
موارد اگر شکوه و نارضایتی دارند از آنها دلجهانی شده و راهنمایی لازم را بنمایید.

مهارت توضیح

توضیح را میتوان به دو صورت عبور کرد:
۱- توضیحی که برای ارائه درس به کار میرود که باید با روشن، واضح و قابل فهم
صورت ساده و کوتاه باشد.
۲- توضیحی که برای پاسخ، پرسش شاگردان داده میشود، در این مورد باید ابتدا سوال شاگرد
مجدد تکرار شود و این دو خاصیت دارد:
۱- تکرار سوال توسط معلم متوجه تمام شاگردان را به مطلب پرسش شاگرد جلب میکند.
۲- معلم متوجه سوال شده پاسخ مناسب و درست را تهییه خواهد کرد.

مهارت پرسش

یکی دیگر از مهارتهایی که باعث کنترول صنف، جلب توجه شاگردان و مشارکت بیشتر آنها در صنف
میشود، مهارتی است که معلم هنگام پرسش از خود نشان میدهد، در پرسش باید سعی شود که:
۱- در هر جلسه فرست داده شود تا همه شاگردان به یاسخگویی شرکت کنند.
۲- وقت صنف در اختیار شاگردان محدودی نباشد. **حکم راسته** است
۳- سوال از نوع پرسشهای بیکثیر باشد تا شاگردان به تحلیل و تجزیه (Analysis) پرداخته و فقط
به بلی و نه تمام نشود.

نتیجه (Result)

بنابرآ نچه در این بخش توضیح گردید مدیریت و اداره صنف یکی از مهارت‌های اصلی (Original Skill) معلم است. معلمی که نتواند بر صنف خود مسلط باشد و آنرا به طور صحیح اداره نماید هرگز موفق نمیشود دانستیهای خود را به شاگردان ارائه نماید. معلمینی وجوددارند که به درون مسلط بوده، دانش و معلومات کافی بر موضوع درس دارند ولی چون از فنون صنف داری و روانشناسی و مدیریت صنف (Class Management) بی بهره اند، هرگز در کار خود موفق (Successful) نبوده، لذا شاگردان از معلومات آنها استفاده مطلوبی نمیکنند.

بنابرآین معلمین همواره این نکته را در نظرداشتند که آنها با آندهایی روبرو هستند که هریک از این روحیات مخصوص به خود میباشند. تفاوت‌های فردی را در نظر بگیرد و تاحdamکار برای ایجاد ارتباط

به صحیح، اس را درجه بدمیرن دهند «ساسی تدریس امتحان سوی دهدند. و اینچه برای معلم و پادگاری مطلوب ضروری است: ((آمادگی ذهنی شاگردان)) است.

آمادگی ذهنی شاگردان

ذهن شاگردان قبل از شروع تدریس باید آماده باشد، زیرا همانگونه که بذر، در زمین مستعد بارور میشود، مطالب علمی (Scientific) در ذهن آماده جای میگیرد. معلم، قبل از تدریس باید عوامل ایجاد کننده تشیت زانی فکری شاگردان را از بین ببرد. عوامل تشیت زانی فکری دو نوع دارد: ۱- عوامل فیزیکی، ۲- عوامل روحی

عوامل تشیت زانی فیزیکی عبارتند از:

مشلوشی و سروصدای زیاد در صنف، شلوشی اطراف صنف، تعداد زیاد شاگردان، کم بودن اکسیجن، عدم بهداشت و نظافت محیط درسی، نور کم، آفتاب بیش از حد، نمناک بودن صنف، دمای نامناسب، انعکاس نور بر روی تخته، وضعیت نامطلوب نشستن شاگردان از نظر قد و قامت، ضعیفی چشم و گوش و...، وضعیت نامطلوب مکان معلم و عدم اشراف بر شاگردان، وضعیت نامطلوب میز و چوکی های معلم و شاگردان، قراردادشتن در واژه صنف در دید شاگردان، تاخیر شاگردان در آمدن به صنف، دور بودن مکتب از محل سکونت شاگردان و...

عوامل تشیت زانی روحی عبارتند از:

حالات اضطراب و نگرانی، غم و اندوه، عصبانیت، کسلت و خواب الودگی معلم و شاگردان. بنابراین معلم باید قبل از تدریس عوامل مخل و بازدارنده درس را تاحدامکان مرفوع مزاد تامحیط درس به یک فضای مالام آموزشی مبدل گردد.^(۱)

صهارت های پس از تدریس

امتحان - انواع امتحان - امتحان به شیوه صحیح - طرح سوال - انواع سوالات - مراحل انجام امتحان .

ارزشیابی (Evaluation)

بکی از نارسانی های دیگری که در تدریس برخی از آنها ممکن است مشاهده شود ، عدم اطلاع دقیق آنان از داد و فلسفه ارزشیابی و امتحان است . به طوری که این بی اطلاعی نه تنها موجب ضعف تدریس آنها شده بلکه مطلع یادگیری شاگردترانیز کاهش داده است . بعلاوه سبب شده است که امتحان درازهان شاگردان متراکم باشند ، اضطراب و حتی روحش جلوه نماید .

علمی که هدف ارزشیابی مباحثت مطرح شده در صنف را برای شاگردان تشریح نمیکند و در می می سال بالامتحان مرحله ای (شفاهی یا تکنی) یادگیری شاگردان خود را ارزشیابی نمیکند ، چگونه مبنی از داد مدعی شود که تدریس خوبی را در صنف ارائه نموده است ؟ معلم است که هر معلم باید بایک یا چند یاد امزشی مورد نظر باشد . برای آگاهی از موقوفیت خوبی ، ارزشیابی بهترین وسیله است . بنابراین ارزشیابی عبارتند از : تجزیه و تحلیل اطلاعات شاگردان در رابطه به موضوع تدریس شده براساس معیار معین و داوری درباره آنها .

از آنجانی که ارزشیابی یک نوع قضاوت است ، بایستی در نهایت مدل و انصاف صورت پذیرد تا حق شاگردان ضایع نشود . حالت متعارف ارزشیابی تحت نام امتحان تو مسط معلمین در صنف اجرا میگردد .^(۱)

امتحان چیست

امتحان (Examination) یک نوع وسیله اندازه گیری میباشد که معلم و شاگرد نتایج حاصل از یادگیریهای خود را مورد ارزیابی و بررسی قرار میدهند و از نارسانی های موجود در تدریس و یادگیری خود آگاه میشوند / هر معلم قبل از انجام امتحان باید همواره از خود بپرسد :

هر امتحان بگیرم ؟ یا هدف از برگزاری امتحان چیست ؟ و باسخ صحیح باید چنین باشد : امتحان میگیرم که :

- ۱- از نارسانی شاگردان اطلاع حاصل نموده در رفع آنها کوشش بیشتر نمایم .
- ۲- از میزان پیشرفت تحصیلی شاگردان آگاه شوم .
- ۳- از قابلیت تدریس خود آگاه شده و اصلاح نمایم .
- ۴- هدفهای تدریس را بشاگردان تفهم کرده و بیادگیری آنان کمک نمایم .
- ۵- در شاگردان انگیزه بیشتری جهت مطالعه و در من خواندن فراهم سازم .
- ۶- شاگردان را از نقاط قوت وضعیت یادگیری آنان مطلع سازم .

انواع امتحان

امتحان از نظر موضوع و هدف به سه دسته تقسیم میشود که شامنه :

- ۱- امتحان ورودی ۲- امتحان مرحله ای ۳- امتحان پایانی میباشد .

۱- امتحان ملودی

نام دیگر این امتحان ، امتحان تشخیصی است که معمولاً در ابتدای سال تحصیلی توسط معلم در رابطه با موضوع درس از شاگردان به عمل می آید تا زمان دانش پایه ای آنان اطلاع حاصل نموده ، برنامه ریزی کار خود را براساس آمادگی شاگردان طراحی نماید . البته انجام این امتحان یکی از ضروریات برای معلم است . امتحان ورودی میتواند بصورت شفاهی ، کتبی و یا با توجه به موضوع درس ، عملی انجام شود .

۲- امتحان مرحله ای

امتحان مرحله ای یا امتحان تکوینی به امتحانی گفته میشود که بصورت روزانه یا هفتگه ای و یا ماهانه منتظر هدایت و ارزیابی مستمر یادگیری شاگردان انجام میگیرد . این امتحان بیشتر هدفهای جزئی (مرحله ای) تدریس را از اندازه گیری میکند بدین طریق که بعد از تدریس یک موضوع یا بخش مهم از کتاب انجام میشود .

امتحان مرحله ای دو خاصیت مهم دارد . اولاً شاگردان از میزان یادگیری خود آگاهی میابند و نقاط قوت و ضعف خود را شناسائی مینمایند . ثانیاً سبب میشود که معلم نیز روش تدریس خود را مورد ارزیابی فراردهد و اگر لازم باشد تغییراتی در آن متنا سب با توانایی های شاگردان انجام دهد . این امتحان نیز بصورت کتبی ، شفاهی و یا عملی گرفته میشود .

۳- امتحان پایانی

امتحان پایانی معمولاً در پایان هر دوره آموزشی انجام میشود ، منظور از آن ارزیابی هدفهای کلی درس وارثه شاگردان به صنف و یا مقطع تحصیلی بالا نراست .

امتحان به شیوه صحیح

مرسومترین نوع امتحان ، امتحان کتبی است که نیاز به طرح سوال دارد ، معلم در طرح سوالات امتحانی کتبی نکات ذیل را باید مورد توجه قرار دهد .

۱- روش بودن خواسته و توقع از شاگردان در امتحان ؛ روش بودن این مطلب ، در نوع

امتحان که سوال (حفظی ، تحلیلی ، چهار گزینه ای ، تشریحی و ترکیبی) مؤثر است .

۲- روش بودن عبارتهای سوالات ؛ در طرح سوال از کلمه ها و جمله های مبهم استفاده نکنیم .

۳- دوپهلو نبودن سوالات ؛ سوال طرح شده فقط یک جواب داشته باشد .

۴- مرزبندی سوالات ؛ میزان توضیح جواب مشخص شود .

۵- توجه به وقت امتحان در طرح سوال .

۶- سیر سوالات از ساده به مشکل تا شاگرد با بین سوال در ابتداء روحیه اش ضعیف نشود .

۷- طرح دست کم یک سوال مشکل و دقیق برای مشخص شدن شاگردان ممتاز .

۸- طرح سوال از همه جای کتاب بطور مساوی .

۹- ذکر میزان نمره هرسوال در ورق امتحان .

۱۰- رعایت اعتدال در سوالات ، خیلی کم و خیلی زیاد نباشد .

۱۱- پرهیز از اعمال قدرت و بغض نسبت به شاگردان .

۱۲- پرهیز از راهنمایی شاگردان در مورد سوالات .

- ۱۳- طرح سوال مشترک برای صنایع هانی که متن درسی مشترک دارند .
- ۱۴- پرهیز از سوالات تکراری در امتحان تجدیدی .
- ۱۵- نوشتگر پاسخ دقیق سوالات هنگام طرح سوال از کتاب به عنوان کلید سوالات .^(۱)
- ## أنواع سوالات

پرسش‌های امتحانی به سه دسته تقسیم می‌شوند

- الف - سوالات عینی (Objective Test)
- ب - سوالات کوتاه پاسخ (Short Answer Test)
- ج - سوالات انشائی (Essay Test)

تعریف امتحان عینی

این امتحان از آنجانی به امتحان عینی (Objective Test) معروف شده که در تصحیح پاسخهای آنها نظر شخصی ممکن است خالقی ندارد و این کار به طور عینی (غیر ذهنی) انجام می‌شود . سوالات عینی پرسش‌هایی هستند که شاگردان معمولاً خود جواب را نمی‌نویسند بلکه از بین جوابهای داده شده یکی را انتخاب می‌نمایند . در نمره دادن اینگونه سوالات نظر شخصی صحیح گننده برنتیجه امتحان بی‌اثراست و به سه دسته تقسیم می‌شود .^(۲)

۱- پرسش‌های چندین گزینه‌ای (Multiple Choice)

۲- پرسش‌های صحیح - غلط (True - False)

۳- پرسش‌های جوړ کرنې (مقابله‌ای) (Matching)

سوالات چندین گزینه‌ای از دو قسمت تشکیل شده اند ؛ قسمت اصلی یا متن سوال ، ساقم که همان نوع سوال موضوع سوال است ، معمولاً بصورت جمله مثبت سوالی یا جمله نا تمام نوشته می‌شود . و قسمت دوم نوشتگر گزینه‌ها یا پاسخ‌ها که یکی پاسخ درست و دیگری منحرف گننده‌ها (Deviate) نامیده می‌شوند ، نوع دیگر آن است که تمام گزینه‌ها درست است ولی یک گزینه آن درست نمی‌باشد . که در واقع همان گزینه درست ترکیل (KEY) است .

نقش گزینه‌های انحرافی (Distracter) منحرف کردن پاسخ دهنگانی است که پاسخ درست سوال را نمیدانند .

معایب و محاسن سوالات چندین گزینه‌ای

در سوالات عینی اولاً قضاوت نمره دهنده نیازمند نیست و دارای ثبات و اعتبار (Validity) می‌باشد . ثانیاً این نوع سوالات نما یندگی از محتویات مضمون می‌کند . نالئاً چنان همه شاگردان برابر بوده از حاشیه رفقن شاگردان مبربی است ، و این نوع سوالات برای اندازه گیری دانش (Knowledge) و معلومات بھرپورین نوع آزمون هستند و نمره دادن به سوالات این نوع امتحان ساده و اسان می‌باشد .

معایب این نوع امتحان یکی اینکه ساختن سوالات نوع عینی وقت زیاد را دربر می‌گیرد و نیازمند به ماشین چاپ جهت تکثیر این نوع امتحان است و در مساحه تحلیل و تجزیه (Analysis) و ارزیابی (Evaluation) کاربرد کمتری دارد و هم چنین یافتن منحرف گننده‌های معقول و مناسب برای هر سوال به معلم کم تجربه مشکل است .^(۲)

(۱) حسین دهلوی ، همان اثر ص ۱۶۰-۱۶۱ .

(۲) علی اکبر سیف ، همان اثر ص ۸۴ .

(۳) بهرام طومسی ، مهارت‌های مطالعه ، (مشید ، جواہرانه دانشگاه آزاد اسلامی ، میال ۱۳۷۵) ص ۱۴۴ .

سوالات انسانی

ازمون های انسانی یا تشریحی (Essay Test) که معمولی ترین نوع آزمونها ی معلم ساخته هستند از دیربار شهرت و کاربرد فراوانی داشته اند . بخاطر سهیولت تهیه این نوع آزمون ها ، بیشتر معلمان بویژه آنها که در تهیه آزمون های عینی تبحر کمتری دارند ، این نوع آزمون را برآزمونهای عینی ترجیح میدهند . این سوالات را به دو صورت باز پاسخ و کوتاه پاسخ یا کنترول شده میتوان نوشت . معمولاً در ساختن سوال از کلماتی نظریه : دلیل بیاورید ، تجزیه و تحلیل کنید ، مقایسه کنید ، استفاده میشود . مزیت بزرگ آزمون های انسانی در این است که آنها برای اندازه گیری سطوح بالای طبقه بندی هدفهای آموزشی یعنی کاربتن (Application) ، تحلیل و تجزیه (Analysis) ، ترکیب (Synthesis) و ارزشیابی (Evaluation) بسیار مفید تر از آزمون های عینی و کوتاه پاسخ هستند .

علاوه بر این آزمون شونده برای تهیه و تدوین پاسخ های خود را امتحان انسانی آزادی عمل دارد ، در حالیکه در آزمونهای عینی (Objective Test) پاسخ سوالات تهیه میشود ، در نوشتن پاسخ آزادی عمل ندارد باید انتخاب کند .

آنچه در نوشتن سوالات انسانی باید مورد توجه باشد ، واضح بودن سوالات و به کاربردن کلمات و عبارات است که دقیقاً جوابی را که مورد نظر طراح سوال میباشد ، امتحان دهنده (شاگردان) یافته و بدان پاسخ گوید .

با وجود آنچه که گفته شد ، آزمونهای انسانی دارای مشکلات و معایبی بشرح ذیل هستند که کاربرد آنها را محدود میکند .

۱ - در تصحیح برگه های آزمون انسانی ممکن است نظر شخصی مصحح دخالت کند .

۲ - نمرات سوالات انسانی دقت و عینیت کمتری دارد ، زیرا قضاوت نمره دهنده در آن دخیل است .

۳ - تصحیح ورقه های امتحانی وقت بیشتری را میگیرد .

۴ - سوالات کم نمایندگی از محتویات مضمون بصورت درست کرده نمی تواند .

بدین سبب است که بسیاری از معلمان در بسیاری از موارد ، به آزمونهای عینی متوجه میشوند که ازا بنوع مشکلات به دور هستند . صرف نظر از معایب بالا آزمونهای

انسانی برای ارزشیابی هدفهای آموزشی مهم برسایر انواع آزمونها برتری دارند .

أنواع آزمونهای انتقالی : انسانی را با توجه به آزادی عمل آزمون شونده در پاسخ دادن به سوالات به دو دسته محدود پاسخ (Restricted Response) و گسترده (Extended Response) تasseem میکاند . على اکبر میف همان اثر ص ۶۶

اصول تدریس (Methodology)

اصول جمع اصل بوده و در لغت معنی بیخ ، اساس ، تهداب ، طریقه ، قاعده و قانون را می دهد . تدریس عبارت از درس دادن یا تدریس مجموعه فعالیت های منظمی است که در نتیجه آن دانش و مهارت از معلم به شاگرد انتقال می یابد که این انتقال دارای قوانین خاص می باشد که به نام اصول تدریس یاد می شود لذا اصول تدریس یا میتود یک سلسله فعالیت های منظم آموزشی است که معلم در تدریس از آن کار گرفته هدف درسی خود (آموزش شاگردان) می رسد . و یا میتود عبارت از راه و روش منظم و یا عملیه منظم درس دادن است که معلم در جریان تدریس از آن استفاده نموده ، معلم و شاگرد هر دو را در وقت کم به هدف می رساند . استفاده از میتود ها نظر به سطح دانش شاگردان ، نظر به مضمون و نظر به وضع محیطی جهت آموزش شاگردان فرق می کند .

انواع میتود های درسی

۱- میتود سؤال و جواب .

۲- میتود تکرار .

۳- میتود نمایش.

۴- میتود لکچر.

۵- میتود اجرای نقش .

۶- کار انفرادی .

۷- روش کار عملی.

۸- بحث .

۹- مناقشه .

۱۰- کار گروپی .

۱۱- بازیها .

۱۲- حل مشکل .

۱۳- مسابقه .

۱۴- سیر علمی .

۱۵- مشوره فکری.

۱۶- پروژه .

۱۷- تحقیق .

۱۸- قصه .

۱- میتوود سوال و جواب

عبارت از میتوودیست که معلم موضوع درس را به قسمت های کوچک تقسیم نموده و از هر قسمت آن سؤالاتی مطرح می کند و در اخیر شاگردان موضوع درس را از مجموعه جوابات داده شده درک نموده و یاد می گیرند.

چون این میتوود مؤثرترین میتوود هاست و مؤثربت بستر این میتوود به مهارت سوال کردن معلم ارتباط مستقیم دارد ، معلمین ورزیده باید مهارت پرسیدن سؤالات را در خود انکشاف دهند ضمناً معلم میتواند در هر زمان و در هر مضمون مطابق موضوع تدریس شده از این میتوود استفاده کند.

در میتوود سوال و جواب معلم میتواند به طریقه های مختلف شاگردان را مرکز فعالیت قرار بدهد.

۱- معلم سوال طرح میکند ، شاگرد جواب میدهد.(۵۰٪) شاگردان مرکز فعالیت هستند.

۲- شاگرد از معلم سوال میکند ، معلم سوال را به شاگرد دوم راجع میسازد و از او جواب میگیرد(۷۵٪) شاگردان مرکز فعالیت هستند.

۳- شاگرد از شاگرد سوال میکند و جواب نیز شاگرد میدهد(۱۰۰٪) شاگردان مرکز فعالیت هستند.

* مؤثربت و فواید میتوود سوال و جواب قرار زیر است :

- ۱ - سهیم ساختن و فعال ساختن شاگردان در فعالیت های درسی .
- ۲ - تقویت چرات شاگردان .
- ۳ - انکشاف و ایجاد روحیه سوال کردن در شاگردان .
- ۴ - تقویت و انکشاف مهارت های شنیدن ، گفتن ، نوشتن و پرسیدن .
- ۵ - ارزیابی پادگیری شاگردان و شیوه تدریس معلم جهت درک مطلب .
- ۶ - مهمترین وسیله تحریک ذهن شاگردان .
- ۷ - دریافت سطح دانش شاگردان .

• نکات عمده که در میتوود سؤال و جواب باید در نظر گرفته شود :

- 1- سؤالات یک نواخت نبوده ، متنوع طرح شود .
- 2- هدایت سؤال باید کوتاه و واضح باشد . باز هم در صورت درک نکردن مفهوم سؤال ، باید عبارت آن را تغیر داد و برای وضاحت بیشتر مثال داده شود .
- 3- در این میتوود باید به اکثریت شاگردان سهم داده شود و شاگردانی که سهم نمیگیرند باید توسط معلم تشویق گردیده و سهیم ساخته شوند البته مطابق به دانش شاگرد ابتدا سؤالات آسان از او پرسیده شود .
- 4- معلم به علاقه مندی در پاسخ به سؤالات شاگردان گوش داده و جوابات آنها را با کلمات و اشارات تشویقی تائید نماید .
- 5- در صورت جواب غلط ، شاگرد نباید تهدید شود بلکه به غلطی اش متوجه ساخته شود .
- 6- معلم باید همه شاگردان صنف را مورد خطاب قرار دهد یعنی اول سؤال را طرح کند و بعداً شاگرد را مشخص سازد تا باعث وارخطائی یک نفر شاگرد نشده و دیگران هم احساس مسؤولیت کرده و در مورد سؤال فکر کنند .
- 7- معلم در وقت طرح سؤال لهجه بسیار دوستانه داشته باشد .
- 8- در هنگام سؤال و جواب ، معلم باید از موضوع درس خارج نشود .

• نکات عمده در صنوف (12-4)

- 1- گاه گاه معلم موقع دهد تا شاگردان از یکدیگر سؤال و جواب کنند .
- 2- بعضی اوقات سؤالات قبلاً به شاگردان بحیث کار خانگی داده شود ، تا روز آینده شاگردان آمادگی گیرند و روی آن بحث صورت گیرد .
- 3- بعض امعلم می تواند سؤالات را بالای تخته نوشه و شاگردان ابتدا در گروپ ها بالای آن بحث کنند و بعداً به جرات و آسانی در مقابل صنف جواب دهند .

معلمین باید بعد از استفاده از میتوود سؤال و جواب سؤالات ذیل را جهت ارزیابی از خود پرسند :

سوالات	میتوود
<p>1- آیا از هر قسمت صنف سؤال کردم یا نه ؟</p> <p>2- آیا از همه شاگردان سؤال کردم یا خیر ؟</p> <p>3- آیا از همه شاگردان مساوی سؤال کردم یا نه ؟</p> <p>4- آیا سؤالات من به سلسله، مراتب داراي ارتباط بود یا نه ؟</p> <p>5- آیا سؤالات من مطابق موضوع درس و موافق به سويه شاگردان بود یا نه ؟</p> <p>6- آیا در پرسشها از انواع مختلف سؤالات کار گرفتم یا خير ؟</p> <p>7- آیا سؤالات کوتاه بود یا جواب که از شاگرد می شنیدم ، همچنان سؤالات طولاني بود یا جواب شاگردان ؟</p> <p>8- آیا سؤال يك شاگرد را به شاگرد دیگر راجع ساختم یا خود جواب می دادم ؟</p> <p>9- چند سؤال من واضح و چند سؤال من واضح نبود ؟</p>	<p>• سؤال و جواب</p>

۲- میتوود تکرار

مهارت از میتوودی است که معلم کلمات مغلق و پیچیده درسی را حوانده و شاگردان از پشت آن می خوانند . یا معلم درس توضیح و تشریح می کند و شاگردان از پشت معلم عین عمل را تکرار می کنند . یا شاگردان جمله نوشته شده معلم و یا کتاب را تکرار می کنند .

• مؤثثیت و فواید میتوود تکرار قرار ذیل است :

- ۱- تلفظ نمودن کلمات مغلق و پیچیده درس .
- ۲- تقویت املأ و انشا شاگردان .
- ۳- تقویت حسن خط .
- ۴- انکشاف مهارت های گپ زدن ، گوش کردن و نوشتن در شاگردان .
- ۵- به حافظه سپردن موضوعات .

• نکات عمدی که در وقت استفاده از میتوود تکرار در نظر گرفته شود :

- ۱- معلم باید ضرورت شاگرد را در نظر گرفته موضوع و مطلب قابل تکرار را مشخص سازد .
- ۲- بیش از حد استفاده نشود زیرا آموزش میخانیکی صورت گرفته و شاگرد انقدر به درک مطلب نائل نمی گردد ، و باعث خستگی و کاهش تمرکز ذهنی شاگرد میشود .
- ۳- نظم صنف در نظر گرفته شود تا باعث اذیت صنوف دیگر نشود میتواند تکرار به شکل انفرادی و گاهی به صورت شکل گروهی کار شود یعنی اینکه نصف صنف بعد از معلم تکرار کنند و نصف متباقی گوش دهند و بعداً عکس آن عمل انجام شود .
- ۴- هیچگاه تمام متن درس کلمه به کلمه از شروع الی ختم ساعت درسی تکرار نشود .
- ۵- معلم **متوجه تلفظ شاگردان** گاهی به شکل انفرادی شود .

فرق میتوود تکرار با سوال و جواب این است که در میتوود تکرار شاگرد فکر نمی کند و به شکل طوطی وار موضوع را تکرار می کند و از میتوود سوال و جواب در هر زمان ؛ هر مضمون و هر میتوود دیگر استعمال کرده می توانیم مگر از تکرار نه . از میتوود تکرار بیشتر در صنوف ابتدائیه استفاده می شود مگر سوال و جواب در تمام صنوف و دوره ها .

3- میتو د نمایش

عبارت از مینودی است که معلم مطابق موضوع درس لوارم و مواردی مالند تصویر، فلش کارت، چارت، مادل، هر، حققی، نفس، سلاید، فیلم و غیره جیزهار به شاگردان تهیه نموده و در هر یار تدریس از آن استفاده مینماید. که در درک مطالب، مفاهیم و مسائل، شاگرد را کمک مینماید.

۹- استفاده از میتوود نمایش در برگیرنده اهداف و فواید ذیل است :

- فعال ساختن شاگردان جهت اموزش بهتر و بیشتر صورت می‌گیرد.
 - درس دلجمب می‌سود.
 - تحلیل و درک مطالب و مفاهیم معلم و پیجیده صورت می‌گیرد.
 - درس جنبه، عملی گرفته و باعث کسب معلومات آفاقی می‌شود.
 - موصوع زود فراموش نمی‌شود زیرا شاگردان می‌شنوند و می‌بینند.

• نکات عمده که در وقت استفاده از میتوونمایش باید در نظر گرفته شود:

- محتوای و مواد نمایشی برای همه شاگردان قابل دید باشد.
 - مواد نمایشی واضح، روشن و منظم باشد.
 - مواد نمایش مطابق رسم و رواج باشد.
 - تولید انگیزه مثبت نموده و مطابق به موضوع درس باشد.
 - در نمایش باید موادی استعمال شود که تهیه آن آسان و ارزان بوده و قابل دسترسی باشد.
 - مواد قبل از نشان دادن مواد و وسائل نمایشی باید چند سؤال به ارتباط موضوع قبلاً تهیه شود و معلم بالای آن حاکمیت داشته باشد.
 - درس برای شاگردان بالای تخته نوشته شود و در اخیر نمایش جوابات از آنها گرفته شود تا شاگردان فعالانه در نمایش دلیل شوند.

مکالمہ احمدیہ میں اس کا تذکرہ ہے

جذريان باقى عالم

18. 10. 1908. - 10. 10. 1908. - 10. 10. 1908.

• 1900-1901 • 1902-1903 • 1903-1904

۲۴ - حدادیستی و خواص مخصوص آن - کتابل میر

W. T. B. P. D. B. S. M. S. G. G. G. G. G. - 8

مکالمہ بیانیہ ملکہ نے اپنے فرمانیہ کا اعلان کیا۔

لکچر در لغت به معنی سخنرانی، خطابه، کنفرانس و فرائت به صدای بلند میباشد. در اصطلاح تعلیم و تربیه لکچر عبارت از میتوود و روشی است که معلم با سخنرانی خود همه معلومات، دانش و مفاهیم اساسی را به ارتباط موضوع ارائه میدارد و مرکز فعالیت در این میتوود بیشتر معلم میباشد.

از این میتوود میتوانیم در هر مضمون و هر صنف نظر به سطح دانش شاگردان استفاده نماییم. در وقتی که معلم می خواهد معلومات را به شاگردان انتقال دهد از این میتوود استفاده میشود. همچنان قبل از اینکه از میتوود نمایش یا کارهای عملی استفاده شود ابتدا از میتوود لکچر استفاده میشود یعنی معلومات به شکل تیوری اول پیشکش بعداً جنبه عملی به درست داده میشود.

در این میتوود چون فعالیت بیشتر را معلم میکند بنا تجربه ثابت ساخته که مؤثریت آن کمتر است مگر زمانی که این میتوود با میتوود های دیگر یکجا کار شود مؤثر واقع میشود. هدف از استفاده میتوود لکچر همانا انتقال معلومات جدید به شاگردان است.

نکات عمدۀ که معلم در وقت استفاده از میتوود لکچر باید مرا اعات کند:

- بالای موضوع لکچر حاکمیت داشته باشد.
- در اثنای لکچربه شاگردان اجازه سوال کردن داده شود.
- نوشتن کلمات کلیدی بروی تخته به شکل گرافیک و اشاره به آن در وقت لکچر.
- در حین لکچرگاه گاهی سوالات به ارتباط موضوع از شاگردان طرح شود تا آنها سهیم شوند.
- در جریان لکچر بعضی اوقات برای وضاحت بیشتر مثال هادده شود.
- تغیر صدا، استفاده از زبان اشاره (حرکت دستها، چشم ها سر).
- متن لکچر مطابق سطح دانش شاگردان باشد تاحد الامکان از کلمات ساده و واضح استفاده شود.
- در لابلای لکچر از میتوودهای دیگر مثل سوال و جواب، نمایش و روش مباحثه و مکالمه کار گرفته شود.
- بعضی اوقات در جریان لکچر جهت رفع خستگی شاگردان و درک بیشتر شان، موضوع لکچر توسط گفتن یک قصه کوتاه و تعجب آور به زندگی شان ارتباط داده شود.
- معلم باید در وقت آمادگی نکات عمدۀ را از جزئیات تفکیک نموده و تأکید بیشتر بالای نکات عمدۀ نماید.

- در صورتی که حجم یک عنوان زیاد باشد معلم باید آنرا نصف کرده و در دو روز لکچر دهد.
- او از معلم بقدر کافی بله باند (سرعت کم ردن در جریان لکچر بطيه نباشد).
- در اخیر از لکچر ارزیابی صورت نگیرد (نکات هر چند به شکل سوال جواب).
- هر لکچر در ختم باید خلاصه داشته باشد.

چون در مینود لکچر در مقدار خوب نداشتن شاگردان میگردد لذا معناد باید حتماً نکات فوق را در نظر گرفته و آنها را تطبیق کند. این درس مؤثر و افع شود. اگر معلم توانست در شروع از جهه شاگردان را به خود جلب کند امکان دارد تا ختم لکچر وقت بیهوده ضایع نشود شاگردان همچ مستفید نگردد. کوشش شود که به شاگردان در جریان سهم داده شود.

فرق مینود لکچربانمایش اینست که در لکچر تنها گوش میکنند مگر در مینود نمایش هم گوش میکنند و هم می بینند و درباره موضوع ذکر میکنند بنا خوبتر برک مطلب صورت میگیرد. و فرق لکچر، سوال جواب اینست که در لکچر بیشتر معلم مرکز فعالیت است مگر در سوال جواب شاگردان مرکز فعالیت هستند و بیشتر فکر میکنند و جواب میدهند. معلمین باید از استفاده لکچرسوالات ذیل را جهت ارزیابی از خود بپرسند:

سوالات	مینود
1- آیا هنگام لکچر در صنف درجای مناسب ایستاده بودم یا نه؟	• لکچر
2- آیا مطابق به سویه شاگردان گپ می زدم یا نه؟	
3- آیا بالای نکات مهم اکچر تاکید می کنم و آنها را بالای تخته سیاه می نویسم یا نه؟	
4- آیا در آخر درس لکچر خود را خلاصه کردم یا نه؟	
5- آیا در لکچر برای توضیح مطلب مثال می دادم یا نه؟	
6- آیا لکچر طولانی بود یا کوتاه؟	

۵- میتد اجرای نقش

تعریف: اجرای نقش یا (Role - play) عبارت از تکنیک یا میتد است که معلم موضوع درسی را به شکل صحنه حقيقة در آورده و آن را به شاگردان تقدیم می نماید.

مطلوب از اجرای نقش این است که یک گروپ شاگردان به ارتباط یک موضوع درسی با اجرا کردن یک کار و فعالیت عمل آن صحنه را تمثیل می کنند این فعالیت بالای شاگردان دیگر تاثیر نموده و حتی شاگردان خیلی خاموش صنف هم دلچسپی نشان داده از اثر مشاهده صحنه ها علاقه مند گردیده و اظهار آمادگی می نمایند. مثلا:

در صنوف ۱-۳ موضوعات ذیل را می توان اجرای نقش نمود :

- آداب راه رفتن.
- حقوق همسایه.
- آداب سلام دادن.
- احترام والدین.

در صنوف ۴-۱۲ موضوعات ذیل را می توان اجرای نقش نمود :

- اتحاد و برادری.
- نفاق.
- آداب ضحبت کردن.
- آداب صنفي.
- حل مسائل به شکل صلح جویانه.
- افهام و تفہیم درست.

• مؤثّیت میتد اجرای نقش :

- 1- فراگیری و اموزش بیشتر و خوبتر (زیرا شاگردان می بینند ، می شنوند و عمل کار می کنند).
- 2- انکشاف ذهنی شاگردان.
- 3- علاقه مندی و دلچسپی شاگردان به درس.
- 4- با جرات ساختن و تقویه کردن مهارت های اجتماعی شاگردان.

5- صحنه های واقعی رند کی را نمایش داده و آنها را متوجه عواقب شان میسازد.

6- انکشاف مهارتهای عملی و تقویه شدن قوه افهام و تفہیم.

• نکات عمده که در این روش باید مد نظر گرفته شود :

1- موضوع درسی باید قابل (Role - play) باشد. زیرا در هر مضمون و هر موضوع از آن استفاده کرده نمی توانیم.

2- مواد (Role - play) قبل آماده باشد.

3- هدایت معلم واضح باشد.

4- تقسیم وظایف برای هر شاگرد (شاگردانی انتخاب شوند که از عهده آن برآمده بتوانند).

5- نظم و کنترول صنف.

6- محل اجرای نقش باید برای تمام شاگردان قابل دید باشد.

7- مطابق رسم و رواج و عنعنات بوده با محیط زیست و شرایط موافق باشد و اثرات ناگوار بالایشان ننمایند.

8- بعد از ختم نقش، معلم نتیجه گیری کند و مطمئن شود که اجرای نقش احساس ناراحت کننده ای در شاگردان بجا نگذاشته است.

معلم باید بعد از استفاده از میتوود اجرای نقش سوالات ذیل را جهت ارزیابی از خود بپرسد :

سوالات	میتوود
1- آیا موضوع درس قابل اجرای نقش بود؟	• اجرای نقش
2- آیا موضوع درس توسعه اجرای نقش واضح گردید و در رسیدن به هدف شمارا کمک کرد؟	
3- آیا اجرای نقش مطابق به رسم و رواج و شرایط موافق بود و تاثیرات مثبت بالای شاگردان نمود؟	
4- آیا شاگردان می توانستند نقش های خود را خوب بازی کنند و هدایت واضح بود؟	
5- آیا از اجرای نقش نتیجه گیری نموده و شاگردان اصل مطلب را درک نمودند؟	

۶- کار انفرادی

تعریف: عبارت از میتودی است که در موجودیت مواد و وسائل درسی و بعضاً در عدم موجودیت آن شاگردان به شکل فردی مصروف نگیداشته شوند.

مثلاً: به یک صنف موضوع واحد انتخاب شده هر شاگرد نزد خود کار نماید یا چند سوال ریاضی، و یا یک یا چند سوال از تمرین به در شاگرد داده شود تا آن را حل کنند.

• مؤثّریت کار انفرادی:

- 1- ایجاد اعتماد به نفس در شاگردان.
- 2- ایجاد احساس مسؤولیت.
- 3- معلم می تواند کار هر شاگرد را به تنهایی ارزیابی نماید.
- 4- ارزیابی شاگردان توسط خودشان.
- 5- ایجاد تمرکز ذکری.
- 6- شاگردان می توانند مستقلانه پلان کرده، انتخاب و تصمیم گیری نموده و بلا خر ه عمل نمایند.

• در وقت استفاده از این میتود معلم نکات ذیل را در نظر داشته باشد:

مثالها برای صنوف (1-3):

- 1- هدایت باید واضح و مختصر باشد.
- 2- موضوع کار انفرادی خلاصه یا کمتر باشد.
- 3- در وقت اجرای آن شاگردان کمک شوند.
- 4- موضوع کار انفرادی از طرف معلم تعیین شود.
- 5- کار هر شاگرد جداگانه و در مقابل خودشان اصلاح شود.
- 6- وقت برای هر شاگرد تعیین شود.

مثالها برای صنوف (4-12):

- 1- هدایت باید واضح باشد.
- 2- در انتخاب موضوع شاگردان آزاد گذاشته شوند.
- 3- کار یک شاگرد توسط شاگرد دیگر اصلاح شود.
- 4- به سوالات شاگردان پاسخ گفته شود.
- 5- بعد از اصلاح روی کار هر شاگرد هدایت لازمه داده شود.
- 6- در جریان کار کنترول صورت گیرد.

7- روش کار عملی

عبارت است از میتوودی است که معلم موضوع درس را به شکل افزایشی با گروهی کار می‌شود. از این میتوود تقریباً در تمام مضامین از صنف اول الی دوازدهم استفاده کرده اند. میتوانیم.

مثالها:

(4-12)	(1-3)
- در مضمون ریاضی حل تمرینات و نوشتن اعداد. - در مضمون دری نوشتن حروف الفبا و نوشتن کلمات و متن درس. - در مضمون دینیات نماز خواندن، وضع کردن، تیم کردن. - در مضمون آرت، ساختن کار دستی.	- در مضمون ریاضی (الجبر) حل تمرینات. - در مضمون بیالوزیر زرع نباتات، نشو و نمو آن. - در مضمون تدبیر منزل، پختن بعضی خوراکه ها. - در مضمون خیاطی برش کالا و دست دوزی ها.

• استفاده از میتوود کار عملی دارای فواید ذیل است:

- سهیم ساختن بیشتر شاگردان در فعالیت های درسی.
- به موضوعات درسی جنبه عملی دادن.
- وقتی شاگردان می شنوند، می بینند و عملاً کار می کنند در ذهنشان باقی مانده و فراموش نمی کنند.
- شاگردان بیشتر به آموزش علاقه مند می شوند.

• نکات مهم که در وقت استفاده از میتوود کار عملی باید در نظر گرفت:

- مواد کار عملی باید قبل از آماده و تهیه شود.
- در تجرب لابراتواری معلم بالای موضوع تجربه حاکمیت داشته باشد.
- هدایت کار عملی باید واضح باشد.
- در جریان کار عملی باید معلم به سوالات شاگردان پاسخ دهد و آنها را هنمان کند.

معلم باید بعد از استفاده از میتوود کار عملی سوالات ذیل را جهت ارزیابی از خود پیرسد :

سوالات	میتوود
۱- آیا در کار عملی همه شاگردان سهم فعال داشتند یا نه ؟	۶ کار عملی
۲- آیا برای اجرای کار عملی هدایت واضح و مناسب بود یا نه ؟	
۳- آیا برای کار عملی مواد را مطابق موضوع قبلی تهیه نموده بودم یا نه ؟	
۴- آیا مواد تهیه شده ی کار عملی را شاگردان می شناختند یا نه ؟	
۵- آیا برای اجرای کار عملی ، صنف بطور مناسب تنظیم شده بود یا نه ؟	
۶- آیا همراهی شاگردان در وقت ضرورت کمک میکردم یا نه ؟	

پلان تدریسی

موضوع : اصول تدریس (تکنیک - ۲)

اهداف : شاملین باید

- میتد های بحث ، مناقشه ، کار گروپی ، بازیها و حل مشکلات را با در نظر گرفتن نکات مهم آنها عملاند در تدریس استفاده کرده بتوانند .
- فواید و محدودیت های هر میتد را بیان نمایند .

مواد	نکات مهم برای ترینر	میتد	فهرست مطالب	وقت
تحته
تحته پاک
فلپ چارت	(12-4) ، (1-3)
نظریات روی فلپ چارت درج گردیده در
دیوار نصیب شود و در مقایسه با چارت
ترینر بحث گردد .	سوال و جواب
مشوره فکری
مشوره فکری
کار گروپی	میتد
بحث
(تعریف)
مثالها
فواید
نکات
مهم	3
180'
	انتخاب موضوع در (1-3) یا (12-4)
مربوط ترینر .
طور مثال : صنف هشتم ، مضمون دری .
موضوع : فواید و نقایص مشاهده
تلوزیون	سوال و جواب
مناقشه	میتد
مناقشه
(تعریف)	40
			درس
نمونه ای	5

فهرست مطالب

مواد	نکات مهم برای ترینر	میتوود	فهرست مطالب
		سوال و جواب	(تعریف)
	انتخاب موضوع در صنوف (1-3) یا (4-12)
مربوط ترینر است .
مثلاً : در مضمون ریاضی صندوق ششم .
موضوع : قابلیت های تقسیم تازه تدریس شده .
بازی : شاگردان کوچکترین عددی را دریافت
می کنند که همزمان به اعداد 2،3،4،5،6 قابل
تقسیم باشد .	عملی	درس نمونه ای ۵
	ترینر می تواند جهت توضیح بیشتر بعضی
بازی های دلچسب پیشنهاد شده را برای مدت
۱-۲ بالای شاملین کار نماید .	مشوره فکری	مثالها
	نظریات در فلیپ چارت تحریر و در چارت
مقایسه با چارت ترینر توضیح گردد .	مشوره فکری	فواید و نواقص
		کار گروپی و نقری	نکات مهم
		سوال و جواب	میتوود حل مشکل
(تعریف)
	ترینر میتواند با در نظر داشت صنوف یک
مشکل را از چوکات مثالها عملی کار نماید .	عملی	درس نمونه ای ۵
		مشوره فکری	مثالها
		مشوره فکری	فواید و محدودیت ها

۸- بحث

گفتگو به شکل شفاهی بین یک گروه روی یک موضوع عبارت از بحث است. یعنی اینکه معلم موضوع قابل بحث را به شاگردان پیشکش نموده تا آنها نظریات و عقاید شان را روی موضوع ابراز نمایند و موضوع مورد بحث به شکل سوالات و یا یک جمله (موضوع) به شاگردان داده شود.

مثال ها برای صنوف (1-3)

معلم باید نظر به ضرورت اطفال در این سنین، روی آداب اجتماعی، موضوعات تربیتی ارزشهای معنوی موضوعات مباحثه را در مصنف تعین نماید. البته در مضماین دری و دینیات اگر موضوع درس ارتباط به یکی از این مسایل داشته باشد آنرا عنوان قرار داده به شاگردان بگوید که روی آن بحث نمایند.

مثال: همکاری، احترام به بزرگان، ترجم به حیوانات، نماز، حقوق والدین، حقوق همسایه، آداب طعام خوردن، آداب حرف زدن.

مثالها برای صنوف (4-12)

معلمین می توانند از واقعیت های تاریخی، جغرافیه، علوم طبیعی، اسلامیات، کائنات موضوعات را انتخاب کنند تا شاگردان بالای آن بحث نمایند.

مثال :

- عوامل بروز قیامهای ملی چیست؟
- عوامل عقب ماندگی در افغانستان کدام ها است؟
- تغییر فصل زمستان، بهار، تابستان، خزان در زندگی مردم چه تأثیر دارد؟
- آب چگونه در طبیعت دوران می کند؟

• فواید :

- 1- انکشاف قدرت استدلال .
- 2- ابراز عقیده نمودن
- 3- انکشاف مهارت سخنگویی .
- 4- انکشاف قوه افهام و تفہیم .
- 5- تقویت طرز تفکر و درک مطابق .

• وقتی معلم از این مبنیوود استفاده می کند نکات ذیل را مد نظر بگیرد :

- 1- موضوع مناسب و نظر به وقت باشد ، نه آنکه وقت خلاص شده و موضوع مورد بحث بی نتیجه باقی ماند .
- 2- معلم در صنف کنترول داشته باشد تا شاگردان از موضوع خارج نشوند .
- 3- باید شاگردان تشویق گردد همه در بحث سبیع شوند .
- 4- عقاید و نظریات شاگردان به احترام و دقت شنیده شود .
- 5- کوشش گردد تا شاگردان از دلایل قانع کننده در جریان بحث استفاده کنند .
- 6- سطح دانش شاگردان در نظر گرفته شود .
- 7- در ختم مباحثه نتیجه گیری توسط معلم صورت گیرد .

(۱) مناقشه

مناقشه یک فعالیت گروپی است مشتمل بر شنیدن، پرسیدن و جواب گفتن که در نتیجه آن نظریات و دانش شاگردان بین هم تبادله شده و درس انکشاف پیدا میکند. نظر به اساسات تعلیم و تربیه ضرور است که شاگردان مرکز فعالیت قرار گرفته و معلم به حیث رهنما آنها را در پرسه آموزش کمک نماید. مطلب از مناقشه گپ زدن مخصوص نیست بلکه آشکار نمودن حقایق و قضاوتها است. کنترل در این میتوود خیلی مهم میباشد و معلم کوشش کند تا مناقشه به منازعه تبدیل نشود تا شاگردان از موضوع اصلی خارج نشوند در این صورت مناقشه مفهوم آموزشی خود را از دست میدهد.

مثال ها برای صنوف (۱-۳) :

- فواید و نواقص حاضری و غیر حاضری.
- انجام دادن کارخانگی توسط شاگرد خوب است و یا توسط دیگران.
- مراعات نظافت و عدم آن.
- بازی کردن در کوچه مانند (گدی پران بازی، توشه بازی، کرکت،...) خوب است و یا همکاری در کارهای خانه با والدین.

مثال ها برای صنوف (۴-۱۲) :

- فواید و نواقص تماشا فلم های تلویزیون
- فواید و نواقص تماشای تلویزیون به صورت عمومی.
- حسن همکاری و عدم آن در (خانه، مکتب، اجتماع).
- موضوعات حاد روز (مثلا : شکاف شدن طبقه ۰Z).
- کدام یکی از این چیزها در خوشبختی و موفقیت رول دارد؟

- 1- صحت.
 - 2- استعداد.
 - 3- ثروت.
 - 4- فاصل خوب.
- فواید و نواقص پیشرف ساینس در عصر جدید.
 - ارزش سواد و عدم آن.
 - زندگی کردن در شهر و دهات.

• فواید:

1- سطح دانش شاگردان معموم نگرددیده قوه پذیرش واستدلال در آنها رشد میابد.

2- شاگردان به طور فعال در درس سهیم میشوند یعنی مرکز فعالیت قرار میگیرند.

3- مهارت افهام و تفہیم شاگردان انکشاف میابد.

4- طرف بر حورد و سلراک شاگردان در اجتماع رشد میابد.

5- باعث جلب و تمرکز توجه شاگردان میگردد.

6- موضوع درس به شکل خوبتر و بهتر انکشاف میابد.

7- احساسات شاگردان بر اینگیخته شود.

8- تقویت مهارت صلح پذیری و تغییر دادن عقیده در شاگردان تقویت میابد.

• محدودیتها:

1- وقت زیاد در برمیگیرد.

2- شاید باعث ایجاد اختلافات بین شاگردان گردد.

3- امکان دارد که طریقه مطرح سوال به صورت درست نباشد.

• معلم حين استفاده از این میتود باید نکات ذیل را در نظر داشته باشد:

1- معلم کنترول و آمادگی داشته باشد.

2- مهیا ساختن محیط مناقشه را قبل از آغاز نشاند تشكیل جلسه به دایروی طوریکه شاگردان یکدیگر خود را ببینند و آواز همیگر خود را بشنوند.

3- موضوع را به شاگردان وضاحت دهد.

4- سوالات مناقشه باید واضح و مشخص باشد.

- ۵- به تمام اعضای گروپ در مناقشه سهم مناسب داده شده یعنی اختلافات فردی و سرعت آموختن شاگردان در نظر گرفته شود. شاگردانیکه زیاد گپ میزند کنترول شوند و در عوض شاگردان خاموش تشویق گردند تا در مناقشه سهم بگیرند.
- ۶- به شاگردان موقع داده شود تا بطور مکمل نظر خود را ابراز نمایند.
- ۷- در هنگام مناقشه باید نکات حتمی و نهایی موجود باشد تا در نتیجه قضاوت نهایی هم صورت بگیرد.
- ۸- معلم کم بگوید و زیاد بشنود. در اخیر مناقشه باید موضوعات توسط معلم خلاصه شود تا نتیجه گیری صورت گرفته شاگردان مهارت ها و معلومات جدید را بطور مشخص درک نمایند.

۱۰- کارگروپی

کارگروپی عبارت از فعالیت یک‌عددی افرادیست که بصورت دسته جمعی یا کارگروهی بالای یک موضوع خاص و مشخص انجام میدهد.

از کارهای گروپی نه تنها در تدریس بلکه در حل بسا مشکلات اجتماعی یا خانوادگی همچنان استفاده میشود. جلسات اجتماعی، جرگه‌های قومی، مجلس‌ها همه به شکل کارگروپی میباشد.

در این اصول شاگردان مرکز فعالیت قرار گرفته و معلم به حیث رهنماه از کارهای آنها کنترول مینماید. تجربه ثابت نموده که آموزش گروپی نسبت به آموزش انفرادی مؤثر بوده و اکثر شاگردان موضوع درس را به آسانی و بدون ترس پاد میگیرند.

معلم موضوع را باید مطابق سویه و صنف شاگردان در نظر گیرد، در صنوف ابتدایی شاگردان به هدایت و کمک زیادتر ضرورت دارند و ما میتوانیم موضوعات ساده را طور ذیل در نظر گیریم.

مثال‌ها برای صنوف (۱-۳)

- رسم اشیا با خاطر شمارش اعداد.
- حقوق والدین.
- حقوق معلم.
- حقوق همسایه.
- آداب تلاوت قران‌کریم.
- آداب طعام خوردن.

مثال‌ها برای صنوف (۴-۱۲)

- جمع آوری معلومات در مورد خزندگان یا پرندگان.
- جمع آوری معلومات در مورد یکی از فصل‌های سال.
- جمع آوری معلومات در مورد یکی از شعرای مشهور جهان.
- جمع آوری معلومات در مورد نویسنده‌گان.

• فواید:

استفاده از کار گروپی در صنف بر علاوه اینکه تنوع در درس بوجود می آورد فواید دیگری همچنان دارد که عبارتند از:

- 1- همه شاگردان در آن صنف سهم میگیرند.
- 2- از نظریات همیگر باخبر میشوند.
- 3- حس همکاری بین شاگردان ایجاد میشود.
- 4- رقابت سالم بوجود می آید.
- 5- حس رهبری در آنها پیدا می شود.
- 6- شاگردان ضعیف بی جرأت نظریات خویش را ابراز می نمایند.

• محدودیت ها:

کار گروپی با وجودیکه دارای فواید زیاد میباشد محدودیت ها و مشکلاتی هم دارد:

- 1- کوچک بودن صنف ها.
- 2- سهم نگرفتن شاگردان ضعیف.
- 3- شاگردان قویتر ممکن نظریات و عقاید شانرا بالای دیگران تحمیل کنند. که معلم باید متوجه این نکات باشد.

• وقتی معلم در تدریس خویش ازین میتود کار میگیرد باید نکات ذیل را در نظر داشته باشد:

- 1- موضوع کارگروپی باید مناسب به موضوع درس باشد.
- 2- موضوع ثابت نبوده و روی آن مشوره فکری صورت گیرد.
- 3- هدایت معلم واضح باشد.
- 4- در هر گروپ شاگردان مختلف هم از لایق، متوسط و ضعیف سهم داشته باشند و اعضای هر گروپ در کار گروپی باید تغیر نموده و تعداد آنها از (2-8) نفر باشد.

- 5- گروپ های نامنگذاری شدند
- 6- شاگردان به تمهیز مخصوصی شناخته شدند
- 7- فاصله در بین گروه های نزدیک گرفته شود
- 8- تعیین منشی صورت گیرد
- 9- وقت تعیین گردد
- 10- مواد قبل از تمرین
- 11- کنترول نوچه به سه مسگیری شاگردان قوی و ضعیف مبدول گردد
- 12- نتیجه گیری از کار گروپی صورت گیرد
- 13- مقایسه صورت گیرد

معلم باید بعد از استفاده از مینیود کار گروپی سوالات دلیل را جهت ارزیابی از خود بپرسد:

سوالات	مینیود
1- آیا تعداد شاگردان هر گروپ مساوی بود و فاصله بین گروپها موجود بود؟	کار گروپی
2- آیا اعضای گروپ ها عادلانه تقسیمات شده بود؟	
3- آیا همه اعضای گروپ سهیم بودند و مشکلات شان حل می شد یا زیرا	
4- آیا مرحل کار گروپی در نظر گرفته شده بود؟	
5- آیا بالای موضوع مشوره فکری صورت می گرفت؟	
6- آیا در اخیر از کار گروپی نتیجه گیری شد؟	

۱۱ - بازیها

بازی ها عبارت از فعالیت هاییست که جنبه آموزشی و تفریحی داشته به شکل انفرادی و یا گروهی انجام ناده می شود که هدف از هر بازی باید مشخص بوده و نتیجه گیری صورت گیرد. در بازی ها همچنان مرکز فعالیت شاگردان بوده و معلم آنها را کنترول می کند.

مثال ها برای صنوف (۱-۳) :

- گفتن کلماتی که اگر آنرا از طرف چپه بخوانیم باز هم عین کلمه می شود.
- مسابقه گفتن کلماتی که به عین حرف شروع شوند به شکل دو گروپ (تحریری/اقریری).
- اسم نام میوه، نام حیوان، نام رنگ، نام شی، نام خوراک، حرف نمره.
- وصل نمودن اعداد یا حروف به ترتیب.

1	7		
4	6		
2	5	3	8
- گفتن کلمات سه حرفی یا چهار حرفی یا ...
- تشکیل ست های (حیوانات، پرندگان، خزندگان، میوه جات، روز های هفته، ...)

مثال ها برای صنوف (۴-۱۲) :

- ساختن کلمات به اساس حروف الفباء (در لسان دوم).
- بگو بشنوم چه شبیده ای.
- حدس زدن، طی طرح سوالات مرتبط.
- انتخاب یک عدد عدد را انتخاب کنید، عین عدد را از رفیق تان علاوه کنید، ۲ را از من علاوه کنید، تما ماراجمع کنید.
- کوچترین عددی را دریافت نمایند که همزمان به ۶، ۵، ۴، ۳، ۲، پوره قابل تقسیم باشد. (قبل از خواندن تجزیه اعداد باید سوال مذکور طرح گردد).
- دریافت کلمات متراffد، منضاد و کلمات مشابه با تلفظ و معنی مختلف.
- تشکیل ست های مساوی و غیر مساوی توسط کلاس های (حیوانات فقاریه، غیر فقاریه، حیوانات بحری، پستاندار، تخم گذار، ممالک آسیائی، اشیای هادی و عایق، فازات یک و لانسه، دو و لانسه، اعداد حقیقی، اعداد طبیعی، ناطق، اعداد اولیه)

• فواید :

- ایجاد علاقه مندی شاگردان به درس.
- ازکشاف ذهنی و رشد اینسانی.
- رشد و توسعه قوه انتشار و تبلیغ شاگردان.
- ایجاد جنبه تاریخی جهت پادشاهی.
- دلچسپی مباحثه های ویژه ای بر امی شاگردان.

• محدودیت ها:

معلمین در وقت استفاده از بازی ها باید حاکمیت و کنترول داشته و وقت را نظر به پیچیدگی و درجه مثبت بودن بازی (نویش) مد نظر گیرند و متوجه باشند که بازی ایجاد انگیزه مثبت در شاگردان نماید در غیر این استفاده از آن سبب ضمایع وقت خواهد بود.

• نکات مهم که در وقت استفاده از بازیها باید در نظر گرفت :

- هدایت باید واضح باشد.
- معیار ارزیابی باید مشخص شود.
- سهم همگانی و تقسیم مساویانه شاگردان نظر به استعداد در نظر گرفته شود.
- تشویق صورت گیرد.
- وقت استفاده از بازیها مد نظر گرفته شود.
- بازی نباید آنقدر هیجان اور باشد که ارزش آموزشی خود را از دست دهد.
- عدالت در بین شاگردان تامین گردد.

عبارت از میتواندی است که از نظر سبک، مجاز است و طرز تذکر شاگرد داشته که توسط آن مشکل درک را دریافت نمی‌سیند و راه های حل پیشنهاد نگردیده و بعداً مناسب ترین راه انتخاب می‌شود که معلم می‌تواند در آن‌جا موضوعات اجتماعی، آموزشی و عاطفی به اشکان انفرادی، گروهی، تصریحی و شفاهی با استفاده از مجلات و وسائل زندگی و صنف، معلم می‌تواند جهت تحریک ذهن شاگردان و اکشاف مهارت حل مشکل آنها، برایهم های خیالی ساخته و جهت دریافت راه های حل برای شاگردان در گروه دارد.

معلمین می‌توانند در تمام مصروف خویش، با استفاده از قصه‌ها، تصاویر و باد دادن یک موضوع روی نشانه و یا اجرای نقش این میتواند را کار نمایند.

مثالها برای صنوف (۱-۳) :

- زرخونه بدانسته مادر خود را بدون اجازه به مکتب اورده و در صنف گم شده به مشکل او را چطور حل می‌کنید؟
- معماهای تصویری از روی مجلات مانند: یک موش می‌خواهد به خانه بزودی بزدراز راه را بشک نشانه است. چطور و از کدام راه می‌تواند بزود (از روی مجله کاپی شود).
- تصویر سرک نمومی، مکتب نشان دادن چاده پیاده را و افتادن یک شاگرد که از دهیز پیاده رو نیز نشده در اثر تصادم موتور به روی سرک افیاده.

مثالها برای صنوف (۴-۱۲) :

- آوردن تصویر، آب جوی که یک نفر در آن کالا می‌شوید و حیوانات ادلی آب می‌نوشند و در پایان ترازین ها یک نفر کوزه را آب برای نوشیدن آب پر میکند. مشکل چیست؟ راه حل کدام است؟
- در یک قوطی کلان ۸ کیلو گرام روغن است، دو قوطی دیگر که یکی آن ۵ کیلو گرام و دیگر که ۳ کیلو گرام گنجایش دارد موجود است شما چطور میتوانید ۸ کیلو گرام روغن را به دو حصه مساوی تقسیم کنید.
- یک نفر میخواهد توسط کشتی از یک طرف دریا به سوی دیگران بگذرد، او یک سگ، یک گوسفند و یک مقدار علف دارد. در هر بار میتواند یک چیز را با خود حمل نماید، چطور میتواند که همه این ها را طوری از دریا انتقال دهد که سگ به گوسفند حمله نکند و گوسفند علف نخورد.

• فواید:

- 1- انکشاف ذهن شاگردان.
- 2- توسعه و رشد قوه تحلیل و تجزیه در شاگردان.
- 3- تحکیم بخشیدن قوه تصمیم گیری.
- 4- ایجاد حس اعتماد به نفس (متکی به خود) .
- 5- جستجو راه های حل برای مشکلات روزمره شاگردان .

• محدودیت ها :

- اگر معلمین مبتکر نباشند و نتوانند نظر به سطح دانش شاگردان مشکل را نتخاب نمایند شاگردان بر علاوه اینکه حل مشکل نکرده سبب ضیاع وقتیان می گردد .
- معلمین باید خود توانمندی این را داشته باشند که موضوع را به شکل درست به ارتباط موضوع درس انتخاب و رهنمایی درست نمایند . شاید بعضی مشکلات یک راه حل نداشته بلکه چندین راه حل داشته باشد . در این حالت مناسب ترین آن انتخاب گردد .

مسابقه یکی از روش های نظرسی می بود که در بین شاگردان رقابت سالم خلق شده و یک گروپ از شاگردان میخواهند از گروپ دیگر مسابقه را ببرند در این روش شاگردان زیاد مرکز فعالیت میباشند. معلم در این روش شاگردان را به دو گروپ به تعداد مساوی و سویه های مساوی انتخاب کرده و مسابقه را برآه می اندازد.

• **فواید میتوود مسابقه:**

- 1- شاگردان با جرأت میشوید.
- 2- شاگردان علاقمند و تشويق بدرس می شوند.
- 3- رقابت های سالم در بین شاگردان ایجاد میگردد.
- 4- حس همکاری بین شاگردان در گروپ بوجود میاید.
- 5- مهارت سوال کردن و جواب دادن در آنها اکشاف میکند.

• **نکاتی که در وقت تدریس و تطبیق میتوود مسابقه باید در نظر گرفته شود:**

- 1- انتخاب شاگردان در گروپ ها صورت گیرد طوری که از هر قطار شاگردان به تعداد مساوی با درنظر داشت سطح دانش شان انتخاب گردد و در هر مسابقه شاگردان تغییر نماید تا همه در مسابقه سهیم گردند.
- 2- هدایت مسابقه باید واضح باشد تا شاگردان مطابق آن مسابقه را آغاز نمایند و طریقه طرح سوال به شاگردان هدایت داده می شوند. سوالات را خود شاگردان از یکدیگر صرح نمایند و اگر شاگردان سوال طرح کرده نتوانند خود معلم سوال طرح کند و در طرح سوالات عدالت را مد نظر داشته باشد یعنی سوالات آسان و مشکل را به صورت مساویانه از هر دو گروپ بپرسد.
- 3- در دادن نمره از عدالت کار گرفته شود یعنی نمرات به شکل جزوар به هر سوال قبل ا تعیین شده اعلان گردد و معلم طرفداری گروپی و یا شاگردی را نکند تا مسابقه اهمیت خود را از دست ندهد.

۴- صنف باید کنترول گردد تا که همه شاگردان متوجه مسابقه باشند و معلم هم متوجه همه باشد.

۵- نتیجه مسابقه اعلان گردد تا معلوم گردد که کدام گروپ برنده شده است و معلم آنها را تشویق نماید و گروپ دیگر نیز تشویق گردد تا متوجه درس بوده و در مسابقات آینده برنده گردد.

معلم باید بعد از استفاده از میتوود مسابقه سوالات ذیل را جهت ارزیابی از خود بپرسد :

سوالات	میتوود
۱- آیا مسابقه را درجای مناسب اجرا نمودید یا نه ؟
۲- آیا اعضاي گرويهارا با در نظر مكشوف داشتند
انتخاب نموديد یا نه ؟
۳- آیا هدایت شما برای انجام میتوود واضح بود ؟
۴- آیا مرافق مسابقه مانند (تعیین گروپ ، نام گذاري
، هدایت ، نمره و اعلان نتیجه) را منظم کار
نموديد ؟
۵- آیا شاگردان از نتیجه مسابقه راضي بودند ؟	مسابقه

۱۴- سیر علمی

سیر علمی عبارت از مشاهدات، هدایات و یا معلوماتی است که شاگردان به ارتباط موضوع درس خارج از صنف حاصل می‌کنند و باعث استحکام موضوع خوانده شده صنافی می‌گردد.

مثالها برای صنوف (۱-۳) :

- نشان دادن سبزیجات در صحن مکتب.
- نشان دادن مورچه‌ها و معلومات در مورد شکل، طریقه زندگی و رحمت کشی شان ...
- رفتن به باع و حش.
- نشان دادن درختان میوه دار و بی میوه.
- بردن شاگردان نزدیک یک چاه مکتب و دادن معلومات در مورد آن.

مثالها برای صنوف (۴-۱۲) :

- استفاده از باعجه مکتب.
- رفتن به کتابخانه.
- رفتن به لابراتوار.
- رفتن به موزیم.
- رفتن به خانه علم و فرهنگ ...
- رفتن به دفاتر، فابریکات تولیدی.
- بردن شاگردان در کلینیک‌های صحي در موضوع صحت.
- بردن شاگردان به بند برق در مضمون فیزیک.

- ۱- ساحه دید شاگردان وسیع می گردد .
- ۲- درس جنبه عملی می گیرد .
- ۳- درس ذهن نشین گردیده و زود فراموش نمی گردد .
- ۴- جنبه تفریحی دارد .
- ۵- تزاید معلومات آفاقی .
- ۶- رشد حسی کنجکاوی .
- ۷- تأمین ارتباطات میان آنچه طفل از مکتب می آموزد با آنچه که خارج از مکتب اتفاق می افتد .

• نکاتی که باید در پراه انداختن سیر علمی در نظر گرفت :

- ۱- به شاگردان در مورد جای ، وقت و هدف سیر علمی معلومات مختصر داده شود .
- ۲- یک سلسله سوالات یا نکات ناده شود تا شاگردان در جریان سیر علمی متوجه آن باشند .
- ۳- برای والدین باید خبر داده شود .
- ۴- اداره مکتب در جریان باشد و مسئولین جای تعین شده نیز از موضوع آگاهی داشته باشند .
- ۵- وقت نظر به موضوع و اجرای فعالیت ها تعین گردد .
- ۶- جای مورد نظر از نگاه امنیت ، کلتور و فرهنگ مساعد باشد ...
- ۷- ترانسپورت قبلاً آماده گردد ...
- ۸- موضوع و معلومات خارج به منح دانش شاگردان باشد .
- ۹- بعد از بازگشت جمع اوری معاومنات و تبادله افکار میان شاگردان و ارزیابی برداشت آنها .

• محدودیت ها :

- در شرایط هجرت دسترسی به محل مناسب مشکل است .
- مشکل ترانسپورت وجود دارد .
- شرایط امنیتی مساعد نیست .
- اکثر آجای ها مطابق به کلتور و فرهنگ ما نمی باشد . مثلاً : رفتن به موزیم .
- یک تعداد محدود فامیلیها به طفل خود اجازه نمی دهند که بالای روحیه شاگردان تأثیر منفی دارد .

۱۵ - مشوره فکری

عبارت از جمع ورقی و شربیک ساختن عقاید به صورت شفاهی یا تحریری بدون ارزش یابی می باشد . که در شروع ارائه یک موضوع جهت تولید انگیزه و در خاتم موضوع جمیت نتیجه گیری از درس برآه انداده شود .

• نکات مهم که موقع استفاده از این میتوود در نظر گرفته شود :

- 1- نوشتن یا گفتن موضوع که مناسب به تدریس و سطح دانش شاگردان بوده جواب ثابت و کوتاه بدانسته ساحه وسیع را در بر داشته باشد .
- 2- پرسیدن سوالات جمیت گرفتن نظریات .
- 3- تامین نوبت در گرفتن نظریات .
- 4- منسجم ساختن نظریات .
- 5- ارزیابی و نتیجه گیری سوالات .

مثالها برای صنوف (۱-۳) :

- (والدین ، همسایه ، برادر مسلمان ...) بالای ما چه حقوقی دارند ؟
- نگهداری حیوانات خانگی چه فایده دارد ؟
- چرا همه روزه در صنف حاضر باشیم ؟
- رفتن به مکتب چه فایده دارد ؟
- از شیر حیوانات چه استفاده می کنیم ؟
- چطور نظافت بدن خود را مرااعات نمائیم ؟
- دروغ گفتن چرا بد است ؟

مثالها برای صنوف (۱۲-۴) :

- چطور می توانیم خانه های خود را از شر حشرات نگهداری کنیم ؟
- علم در زندگی انسانها چه نقشی دارد ؟
- نفاق چه اثرات منفی در زندگی ما دارد ؟
- از نظر اسلام یک شخص بالغ چه مسؤولیت ها در مقابل اجتماع ، فامیل ... دارد ؟
- چه چیز ها سبب بیشرفت و ترقی مملکت می گردد ؟
- چه طور می توانیم دوستان خوب داشته باشیم ؟

فواید :

- در وقت کم نظریات زیاد جمع اوری می گردد .
- حس استقلالیت در شاگرد تبارز می کند .
- تولید انگیزه صورت می گیرد .
- همه شاگردان به درس سهم میگردند .
- جرات سخن زدن و ابراز نظر کردن شاگردان رشد میابد .
- معلم می تواند سطح معلومات شاگردان را بررسی نماید .

محدو دیت ها :

- اگر راهنمائی درست صورت نگیرد شاگردان از اصل مطلب دور می شوند . بنابراین کوشش گردد تا جوابات بی ربط و نادرست شاگردان را با راهنمائی و طرح سؤال به طرف اصل مطلب بکشانیم .
- به نظریات همه شاگردان گوش داده شده و به صورت درست گروپ بندی و طبقه بندی شود . در غیر آن شاگردان اصل مطلب را درک کرده نمی توانند .

۱۱- پروژه

فعالیت هایی را که شاگردان شرکت می کنند تعیین شده بصورت گروپی و یا انفرادی بود. این فعالیت می تواند در داخل یا خارج از مجام می دهد بهام پروژه یاد می شود. این وقت ساخت درسی در داخل مخفی پلان شده واجرا آن توسط شاگردان گیرد.

مثال ها برای صنوف (۳-۱) :

- بافنده (قالیون، حاکت و دیگر لباس ها)
- مهره دوزی، مهره بافی .
- خامک دوزی ، (چادر و لباس ها) .
- خیاطی .

مثال ها برای صنوف (۴-۱۲) :

- موضوع عامی ، دریافت و جمع آوری معلومات روی موضوعات علمی .
- جمع آوری معلومات درمورد اشخاص معروف و شعراء .
- بررسی رشد دو گیاه در شرایط متفاوت .
- فارم داری.
- معلومات درمورد یک مملکت (صادرات ، واردات و نفوس ...).
- کشت دانه های لوبیا و خود در یک قوطی شیر .
- گذاشتن پارچه نان در قوطی سربسته و تشكیل پوپنک ها .
- تولید کرم ها در گوشت تحت شرایط متفاوت .

مراحل پروژه :

۱- موضوع توسط معلم با در نظر داشت این که شاگردان توانانی عمل کرد آنرا دارند یا نه ؟ انتخاب گردد.

۲- بخاطر رسیدن به هدف ، بلان به راهنمایی معلم توسط شاگردان ساخته شود .

۳- وظایف اعضاي گروپ تقسیم و وقت آن معین گردد .

4- وقتی شاگردان رزیع موضعی تدبیر می نمایند از کار آنها مراقبت صورت گرفته و اعتمانش گردد.

5- وقتی پروژه ختم گردد تا شاگردان دیگر از کار و امور اکاه شده و معلومات حاصل نمایند و هم سبب تشویق حواس گردند.

شرایط پروژه :

1- موضوع مطابق سطح دانش شاگرد باشد.

2- شاگردان بتوانند به آن دسترسی داشتند.

3- مطابق به کلتور و فرهنگ مردم باشد.

4- وقت نظر به موضوع تعین گردد، که این کار ایجاب چقدر وقت را می نماید.

5- هدف کار مشخص و واضح باشد.

6- پروژه از ارزش و اهمیت خاص برخوردار باشد.

فواید پروژه :

1- ذهن شاگردان تحریک شده و حس کنجکاوی را رشد می دهد.

2- درک و فهم عمیق موضوع دسترسی می گیرد. چراکه بالای موضوع خودشان عملکار می نمایند.

3- طرح پلان و همکاری با یکدیگر در ایشان رشد می کند.

4- حل و فصل مسائل اجتماعی را می آموزند. زیرا در حین اجراء و یا داد و معامله همراه با اشخاص مختلف مشکلات مختلف مواجه شده و آن را حل می نمایند.

5- توانایی تحقیق و بیان در شاگردان رشد می کند.

حدودیت ها :

- خارج از موضوع شدن.

- وضع اقتصادی.

- عدم دسترسی به منابع.

- نداشتن وقت تا شاگردان بغیر از ساعات درسی خارج از مکتب کار کنند.

- حیم، سلیمان . فرهنگ معاصر انگلیسی - فارسی .
تهران : چاپ نوبهار ، ۱۳۷۲ .

. فرهنگ معاصر فارسی - انگلیسی .
تهران : چاپ ششم ، ۱۳۷۹ .

- خوشبخت ، عبدالکریم . روش های نوین تدریس .
پیشاور : موسسه انتشارات الازهر . ۱۳۸۳ .

- دهنوی ، حسین . روش تدریس . آذران : انتشارات جامعه مدرسین ، ۱۳۷۶ .

- راهنمای آذر . مقدمات اصول آموزش و پرورش . تهران : انتشارات امیرکبیر ، ۱۳۵۱ .

- سیف ، علی اکبر . اندازه کیمی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی . آگاه ۱۳۷۱ .
- شاکری : فاطمه . کاربرد مهارتها در تدریس . انتشارات جهاد دانشگاهی ۱۳۷۲ .
- شعاعی نژاد ، عنی . فنسته آموزش و پرورش . تهران : سپهر ، ۱۳۵۰ .

. روانشناسی یادگیری . تهران : توس ۱۳۶۲ .

- طوسی ، بهرام . مهارت‌های مطالعه . مشهد : چاپخانه دانشگاه فردوسی ، ۱۳۷۰ .

- عمید ، حسن . فرهنگ فارسی . تهران : امیرکبیر ، ۱۳۶۹ .
- میر عابدینی ، احمد . چگونه درس بخوانیم ؟ چگونه امتحان بدھیم ؟ تهران ۱۳۷۱ .

17- تحقیق

جستجو و جمع آوری معلومات، اطلاعات و حل مسائل مختلف با استفاده از منابع مختلف در مورد یک موضوع را تحقیق گویند. این منابع می‌تواند کتاب کتابخانه، اجرای تجارت و یا گفت و شنود با اشخاص با تجربه و با دانش در آن ساحه باشد.

مثالها برای صنوف (۳-۱) :

- پرسیدن از والدین و بزرگان در مورد روزهای تاریخی و مراسم دینی.
- رسوم و عادات مردم در مراسم مختلف (عید، نوروز، برات، عاشورا...).
- تغیرات در طرز زندگی مردم در فصلهای مختلف سال.
- فایده نگهداری بیوانات خانگی (سگ، مرغ، خرگوش، کبوتر، پیشک و ...).

مثالها برای صنوف (۴-۱۲) :

- دریافت معلومات در مورد جنگ افغان و انگلیس.
- معلومات در مورد معاهده دیورند.
- تحقیق روی موضوعات علمی، تاریخی و مذهبی.
- دریافت معلومات در مورد رسوم و عادات مردم و لایات مختلف.
- جمع آوری معلومات در مورد کشاورزی.
- تحقیق و جمع آوری معلومات در مورد شعراء، نویسندهان و شاهان قدیم.
- حوادث مهم تاریخی.
- تحقیق روی موضوعات ساینسی مانند یک حیوان یا نبات.

● فواید تحقیق:

- بلند رفتن سطح دانش شاگردان.
- وسیع کردن روحیه استدلال در شاگردان.
- انکشاف ذهن، تجسس کنجکاوی.
- دسترسی به داخل شدن در اجتماع و خارج شدن از دایره مكتب.
- کسب معلومات بیشتر.
- یادگیری مستقلانه.

● محدودیت ها:

- دسترسی به منابع مناسب مشکل است.
- شاید منابع صحبت نداشته و معتبر نباشد.

● وقتی معلم از این میتود استفاده می نماید باید نکات ذیل را مد نظر بگیرد:

- 1- شرایط اجتماعی و خانوادگی شاگردان مد نظر گرفته شود.
- 2- راهنمایی و هدایت درست و مؤثر صورت گیرد.
- 3- مراحل تحقیق برای شاگردان مشخص شود.
- 4- وقت و امکانات کار در نظر گرفته شود.
- 5- نتیجه گیری صورت بگیرد.

قصه بیانگر د مقابله با مشکلات و ایجاد گذشته مردم و جوامع را گویند. قصه گفتن بخاطر فنایت مردم و انتقال معلومات وسیله خوب بشمار می‌رود. قسمی که هر چند هر معلم آن را امداد و داشت به شاگردان است و برای اینکه موضوع ساعت مغلق را در نفع ساخته باشد و یا در بعضی موارد سلوك آنها را تغیر دهد، می‌تواند را گذاش ریک و قصه منظم شده اهداف فوق را بدست آورد، که در نتیجه مهارتی ای ای به و تفہیم شاگردان رشد نموده و توائی قصه گفتن را به دیگران حداقت نماید. به سفر قصه معلم می‌تواند تجربه دیگران را با شاگردان شریک سازد...) و به همین ترتیب برای اطفال و بزرگسالان وسیله خوب ساعت تیری تیز است و معلم با گفتن قصه می‌تواند بعضی حالات زندگی، اتفاقات، مسائل مشکلات و پیدانمودن راه حل را برای شاگردان بیاموزاند.

چنانچه در قرآن کریم و خاطر اصلاح عقاید و اعمال و به خاطر عبرت قصه های پیامبران ر مرسان همان صدر آمده است.

• فواید :

- دانش و معلومات درست انتقال می‌گردد.
- تغیر در سلوك به وجود می‌آورد.
- مهارت افهام و تفہیم تقویه می‌گردد.
- علاقه شاگردان به سرسری زیادتر می‌گردد.

• نکات مهم که در وقت گفتن قصه مد نظر باید گرفت :

- 1- قصه مناسب به سطح دانش شاگردان باشد.
- 2- کلتور و عنعنات مردم در نظر گرفته شود.
- 3- مهارت های گفتن قصه (طرز گفتن، تغیر صدا، حرکت جسم، سهیم ساختن شاگردان در قصه، سؤال و جواب در نظر گرفته شود).
- 4- در صورت امکان بعضی مواد حقیقی و یا تصاویر آورده شود.

۵- قصه هایی را به را

۶- مقاصد ادب را

۷- نتیجه گیری را

۸- محتویات ادب را

• فعالیت هایی را که معلم در وقت قصه گفتن باید انجام دهد :

- معلم گرگه های را به را به شاگردان تقسیم کرده و هر گدام نقش یک نفر را اجراء کند.

- با استفاده از تصویر پا لغات شکر دار داستان جور کنند.

- معلم یک قسمت از قصه را گفته و شاگردان بالقویه آن را نکمل می کنند.

- معلم قصه را به صورت مکمل در پندر داشت نگات مهم بیان کرده شاگردان نتیجه گیری می کنند.

- تمثیل قصه بدون میدا توسط معلم و شاگردان داستان قصه را تشریح کنند.

- معلمین باید در گفتن قصه مبنی شاگردان را در نظر بگیرند.

(اتحاد و اتفاق)

۳- قصه دری

پیر مردی در حالت نزع بود . پسران خویش را نزد خود خواسته و دسته چوبی را به دست هر کدام از بچه ها داد . تا آن را بشکنند . هر یک از پسران برای شکستن دسته چوب کوشش فراوان کردند ! ولی با آنکه زور مند بودند نتوانستند دسته چوب را بشکنند . پیر مرد خودش دسته چوب را گرفته یک یک چوب را جدا کرده و شکستن سپس روی سوی بچه ها نموده گفت : « عزیزان من ! دیدید که چوب ها تا وقتی که با هم دسته بودند هیچ یک از شما نتوانستید که آن را بشکنید ، اما همین که چوب ها از هم جدا شدند من ضعیف ، آنها را شکستم ».

پدر به فرزندان خود گفت : شما تا وقتی که مانند دسته چوب متعدد باشید و اتفاق داشته باشید ، در زندگی شکست نمیخورید و کسی شمارا از بین نمیرد ؛ اما اگر اتحاد و اتفاق نداشتهید و از یکدیگر جدا شدید ، دشمنان بر شما غالب خواهند شد و شما را از بین خواهد برد . این است نتیجه اتحاد و اتفاق .